Ազգ
Azg
armenian daily
28 ՅՈՒՆԻՍ 1997 ՇԱԲԱԹ #120 (1374)

Ռուսաստանն ու Չինաստանը մի քանի միլիարդ դոլարի պայմանագրեր ստորագրեցին

27 ՀՈՒՆԻՍ. «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Ռուսաստանն ու Չինաստանը նավթի և գազի արդյունահանության մեջ համագործակցելու խոշոր պայմանագիր են ստորագրել, ինչպես նաև համաձայնել են հեշտացնել երկաթուղային փոխադրումները: Էներգակիրների վերաբերյալ պայմանագրում նշված ընդհանուր գումարը հասնում է մի քանի միլիարդ դոլարի: Նախատեսվում է, որ Չինաստանը խոշոր ներդրումներով կմասնակցի Սիբիրում նավթամուղի կառուցմանը, ինչպես նաև Ռուսաստանից մեծ քանակությամբ գազ կգնի: Փաստաթղթերը ստորագրվել են Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի Չինաստան կատարած այցի ժամանակ: Վավերացվել է նաև երկու երկրների կառավարությունների ղեկավարների հանդիպումները կանոնավորելու համաձայնագիր:

Մեր թղթակցի մեկնաբանությունը ռուս-չինական հարաբերությունների զարգացման մասին՝ 5-րդ էջում:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Աշնանը համահայկական համաժողով՝ «Ի պաշտպանություն Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության»

Դիմում ՄԱԿ-ին և «Խաղաղական համաժողովին»

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒՆԻՍ. ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երևանում ավարտված «Արցախի խնդիրը» հանրապետական գիտաժողովը քննարկեց չորս հիմնական փաստաթղթերի նախագծեր՝ «Ղարաբաղյան խնդրի պատմական-իրավական հիմքերը», «Դիմում ՄԱԿ-ին և մյուս միջազգային կազմակերպություններին», «Դիմում «Խաղաղական խորհրդաժողով» կազմակերպությանը» և «Տեղեկատվական-քարոզչական դոկտրինայի սկզբունքները»: Ինչպես հաղորդեց «Ընդդեմ իրավական կամայականության» հիմնադրամի գործադիր տնօրեն, խորհրդաժողովի կազմկոմիտեի անդամ Լարիսա Ալավերդյանը, շուտով այդ փաստաթղթերը, խորհրդաժողովում արտահայտված դիտողությունների հաշվառմամբ, կհրապարակվեն:

Լ. Ալավերդյանը նշեց, որ տվյալ խորհրդաժողովը մի փուլ է «Ի պաշտպանություն Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության» համահայկական համաժողով գումարելու ճանապարհին, որը նախատեսվում է հրավիրել այս տարվա աշնանը: Սպասվում է, որ համաժողովին ներկա կլինեն ինչպես հեռավոր արտասահմանի, այնպես էլ մերձավոր սփյուռքի ներկայացուցիչներ:

Երկօրյա խորհրդաժողովի աշխատանքին մասնակցում էին քաղաքական և հասարակական 25 կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ: Այն գործում էր հինգ բաժանմունքներում՝ «Արցախի խնդիրը պատմական իրավական հիմքեր», «Աշխարհաքաղաքական և տարածաշրջանային ասպեկտներ», «Հայացքներ և կարծիքներ Արցախյան խնդրի վերաբերյալ», «Արցախը հայ մշակույթի հինավուրց բնօրրաններից մեկը» և «Արցախի խնդիրը տեղեկատվություն և քարոզչություն»:

«Հայաստանը պարտվում է տեղեկատվական ճակատի բոլոր տեղամասերում, և պատահական չէ, որ խորհրդաժողովի մասնակիցները ինչ թեմա էլ շոշափեին՝ իրավական, պատմական, մշակութաբանական, խոսում էին այն մասին, որ «մենք աշխատում ենք ինքներս մեզ համար, մենք խոսում ենք, մենք էլ լսում, նկատեց տկն Ալավերդյանը: Արցախի խնդիրը չպետք է առանձին միջոցառումների պարզ բեմ լինի, այն մեր կյանքի մի մասն է»:

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ կառավարությունը նախապատվությունը տալիս է ներդրումային ծրագրերին

Հունիսի 27-ին վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանն արդյունաբերության և առևտրի նախարար Գառնիկ Նանագուլյանի ուղեկցությամբ այցելեց «Մարս» պետական ձեռնարկություն: Միջազգային աճուրդով սեփականաշնորհվող օբյեկտների ցանկում ընդգրկված այդ խոշորագույն ձեռնարկություն այցելության նպատակն էր տեղում ծանոթանալ առկա կացությանն ու խնդիրներին: Ձեռնարկության տնօրեն Ստեփան Դեմիրճյանը վարչապետին մանրամասն տեղեկություններ հաղորդեց աշխատանքների կազմակերպման և արտադրական փուլի վերաբերյալ:

Գործարանի ղեկավարության հետ տեղի ունեցավ աշխատանքային խորհրդակցություն: Շեշտվեց, որ «Մարսը» ֆինանսական նորմալ վիճակում գտնվող, տեխնոլոգիապես հագեցած և ինտելեկտուալ բարձր ներուժ ունեցող ձեռնարկություն է, որն ունի բոլոր հնարավորությունները արտադրելու ժամանակակից և մրցունակ արտադրանք: Սակայն այդ հզորությունները առայժմ լավագույնս չեն օգտագործվում ոչ բավարար քանակությամբ պատվերների պատճառով: Վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանն ասաց, որ այսօր ամենակարևոր խնդիրն է գտնել ռազմավարական ներդրող: Նա ընդգծեց, որ կառավարությունը միջազգային աճուրդները կազմակերպելիս նախապատվությունը տալիս է ներդրումային ծրագրերին: Ռոբերտ Քոչարյանի խոսքերով, կառավարությունը մտադիր է միջազգային աճուրդներից ստացված միջոցներն ուղղել հանրապետության արդյունաբերության առաջնային ոլորտների զարգացմանը:

ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

Տարերքը Գորիսում ծանր իրավիճակ է առաջացրել

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Անցած շաբաթ տեղացած հորդ անձրևների ու կարկուտի հետևանքով Գորիսում շատ ծանր իրավիճակ է ստեղծվել: Այդ մասին տեղեկացրեց հանձնաժողովի անդամ, ՀՀ արտակարգ իրավիճակների պետական վարչության պետ, նախարար Ստեփան Բադալյանը:

Նա հայտնեց, որ քաղաքի 5 հեղեղատարներ լցված են բերվածքներով, տասնյակ տների բնակիչներ զրկված են կենտրոնի հետ կապվելու հնարավորությունից, խախտվել է հեռախոսակապը, մեծ վնաս է հասցվել քաղաքի կոյուղուն, ինչը կարող է բերել նաև էկոլոգիական աղետի:

Հունիսի 23-ի առավոտյան տեղացած անձրևի ու կարկուտի հետևանքով Գորիսում զոհվել է 4 մարդ: Պրն Բադալյանը հայտնեց, որ հեղեղումը բարձրացել է ժամում մինչև 82 մմ արագությամբ (նորման միջին հաշվով կազմում է 25 մմ): Դա մի ամսում երկրորդ հեղեղումն էր Գորիսում:

Առաջին աղետից հետո կառավարության որոշմամբ Գորիս քաղաքին տրամադրվել էր 25 մլն դրամի օգնություն, մաքրման և վերականգնման աշխատանքներ իրականացնելու համար:

Կառավարական հանձնաժողովը, որի նախագահն է տարածքային կառավարման նախարար Գալուստ Սահակյանը, առաջնահերթ խնդիր է համարում վերացնել էկոլոգիական վտանգը և դրան զուգահեռ իրականացնել կենսաապահովման օբյեկտների (ջրամատակարարում, կոյուղի) վերականգնում: Ինչպես նշեց պրն Բադալյանը, հեղեղատարների վերականգնումը հին ձևով անիմաստ է, պետք է կառուցել սկզբունքային նորերը:

Համաշխարհային բանկը Հայաստանի ճանապարհների վերանորոգմանը հատկացրեց ևս 15 մլն դոլար

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Համաշխարհային բանկի բարձրագույն ատյանը վավերացրել է Հայաստանի ճանապարհների վերանորոգմանը տրամադրվող 15 մլն դոլարի վարկը: Այս մասին հունիսի 27-ին կայացած մամլո ասուլիսում հայտնեց Հայաստանում ՀԲ-ի արտակարգ և լիազոր ներկայացուցիչ Վահրամ Ներսիսյանցը:

1996 թ. Հայաստանը ՀԲ-ից ստացավ 16 մլն դոլար՝ մայրուղիների վերականգնման համար, որով նախատեսվում էր վերանորոգել 1440 կմ ճանապարհ, թունելներ, կամուրջներ: Այդ ծրագրի ընդհանուր արժեքը մոտ 30 մլն դոլար է. նախատեսվում էր, որ մյուս մասը՝ մոտ 15 մլն դոլար, կֆինանսավորի Քուվեյթի ֆոնդը: Ըստ պարոն Ներսիսյանցի, քաղաքական պատճառով Քուվեյթը հրաժարվել է այդ գումարը տրամադրել: Հայաստանի կառավարությունը փորձել է ծրագիրը շարունակելու համար անհրաժեշտ միջոցները վերցնել Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկից, ինչը չի հաջողվել:

Այդ պայմաններում պարոն Ներսիսյանցը դիմել է ՀԲ-ի կենտրոնական գրասենյակին, և որոշակի բանակցություններից հետո հաջողվել է ստանալ ծրագիրը շարունակելու համար անհրաժեշտ միջոցները: Նախորդ վարկի գումարները գրեթե վերջանում են, և այս միջոցների ստացումը թույլ կտա առանց աշնան շրջանում շարունակել ճանապարհների վերանորոգումը:

Բացի այս, ինչպես տեղեկացրեց պարոն Ներսիսյանցը, ավարտվել են առաջնային բժշկական օգնության՝ 8 մլն դոլար արժողությամբ վարկային ծրագրի շուրջ կառավարության և ՀԲ-ի միջև վարվող բանակցությունները: Ծրագիրը պետք է հաստատվի ՀԲ-ի բարձրագույն ատյանի կողմից: Իսկ մի քանի շաբաթ հետո բանակցություններ կսկսվեն կրթության համակարգի բարեփոխումների համար նախատեսված վարկային ծրագրի շուրջ: Ինչպես նշեց Վ. Ներսիսյանցը, այս բոլոր վարկային ծրագրերը սոցիալական ուղղվածություն ունեն, տրամադրվում են

35 տարով, առանց տոկոսի:

Հիշեցնենք, որ դրանք գործողության մեջ են դրվում Ազգային ժողովի կողմից վավերացվելուց հետո:

Վեհափառը ցավակցություն հայտնեց Սյունիքի աղետի կապակցությամբ

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Եվրոպական եկեղեցիների էկումենիկ երկրորդ համաժողովին մասնակցելու, ինչպես նաև ավստրիահայ համայնքին հայրապետական այցելություն տալու նպատակով Ավստրիայում գտնվող Գարեգին Ա Ամենայն հայոց կաթողիկոսը, տեղեկանալով Սյունիքի մարզում տեղի ունեցած տարերային աղետի և մարդկային զոհերի և ավերածությունների մասին, իր ցավակցությունն է հայտնել պատահածի առթիվ: Մայր աթոռի մամլո դիվանից տեղեկացնում են, որ Վեհափառ հայրապետը կարգադրել է դրամական օժանդակություն հատկացնել աղետից տուժած տարածաշրջանի իշխանություններին տարերքի հետևանքները վերացնելու համար:

ԱՄՆ-ը օդի խոշորագույն աղտոտողն է

27 ՀՈՒՆԻՍ. BBC: Բնապահպանական կազմակերպությունների ակտիվիստներն իրենց հիասթափությունը հայտնեցին այն կապակցությամբ, որ ԱՄՆ-ի նախագահ Քլինթոնը չհրապարակեց նոր կոնկրետ տվյալներ «ջերմոցային ներգործություն» առաջացնող նյութերի մթնոլորտ արտանետումների կրճատման մասին: Խոսքը նավթի և քարածխի օգտագործման ժամանակ առաջացած գազերի մասին է: Նյու Յորքում ելույթ ունենալով ՄԱԿ-ի համաշխարհային բնապահպանական համաժողովում նախագահ Քլինթոնը խոստովանեց, որ Ամերիկան օդի խոշորագույն աղտոտողն է աշխարհում: Միացյալ Նահանգները, որտեղ բնակվում է աշխարհի բնակչության 4 տոկոսը միայն, արտադրում է «ջերմոցային» գազերի 20 տոկոսը: Այդ կապակցությամբ նա խոստացավ, որ մինչև 2010 թվականը Ամերիկայի 1 մլն տներ էլեկտրաէներգիա կսկսեն ստանալ տեղում տեղադրված արևային մարտկոցներից: Բիլ Քլինթոնը խոստացավ նաև, որ Վաշինգտոնն առաջիկա 5 տարիների ընթացքում 1 միլիարդ դոլար կտրամադրի զարգացող երկրներին՝ մթնոլորտի ջերմաստիճանի գլոբալ բարձրացման դեմ պայքարելու համար:

Հրաբխի ժայթքում Կարիբյան ծովի Մոնսերաթ կղզում

27 ՀՈՒՆԻՍ. BBC: Կարիբյան ծովի Մոնսերաթ կղզում հրաբխի ժայթքման հետևանքով զոհվեցին առնվազն 6 և 15-ից ավելի մարդ էլ անհետ կորավ: Զոհերը մնացին լավայի հեղեղի տակ, որը հոսում էր հրաբխի գագաթից: Մի գյուղ ամբողջովին ոչնչացավ, մի քանի ուրիշներին զգալի վնաս հասցվեց: Բրիտանական գաղութ հանդիսացող Մոնսերաթի նահանգապետը դիտարկում է վտանգավոր գոտում գտնվող շուրջ 1300 մարդու պարտադիր էվակուացման հնարավորությունը: Սուֆրիեր հրաբուխը մինչև 95 թվականը համարվում էր հանգած, սակայն այդ ժամանակվանից սկսած սա առաջին ժայթքումն է, որը մարդկային զոհեր առաջացրեց:

Երեկ Պեկինում աշակերտները հավաքվեցին հսկայական զանգի շուրջ նշելու հուլիսի 1-ին Հոնկոնգի վերադարձը չինական իշխանություն: «Զգուշացնող զանգը», որի բարձրությունը 1,997 մետր է, խորհրդանշանականորեն չինացի երիտասարդությանը հիշեցնում է 19-րդ դարում Չինաստանի ստորացումը բրիտանական գաղութատիրական լծի ներքո: Զանգը տեղադրվել էր Պեկինի Մեծ զանգի տաճարում, որը զբոսաշրջիկների նախընտրած վայրերից է:

ՌՈՅԹԵՐ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԵՑ

«Ազգ» օրաթերթի թղթակից Արիս Ղազինյանին

Ստորեւ նույնությամբ հրատարակում ենք ՀՀ նախագահի մամլո քարտուղարի նամակը, որը պաշտոնական պատասխանն է մեր թերթում Արիս Ղազինյանի ստորագրությամբ լույս տեսած «Լեւոն Զուրաբյանի արվեստը՝ ինչ էլ լինի չնահանջել» (26.06.97) եւ «Ասուլիս համեմված «ֆորմալ լոգիկա»-ով» (27.06.97) վերնագրերով հրապարակումների:

Հարգելի պարոն Արիս Ղազինյան

Սույն նամակի շարժառիթն իմ անհանգստությունն է Ձեր՝ շնորհաշատ եւ խոստումնալից երիտասարդ լրագրողի, ապագայի հանդեպ:

Հունիսի 25-ի իմ ասուլիսը միգուցե եւ խոր տպավորություն է թողել Ձեր վրա, բայց կուզեի հավաստիացնել, որ այն այնքան էլ մեծ պատմական նշանակություն չունի, որ Ձեր ապագա լրագրողական կարիերայի ամեն օրը դուք նվիրեք այդ ասուլիսի լուսաբանմանը:

Հավատացեք, մարդկության պատմությունը չի սպառվել իմ այդ ասուլիսով: Վստահ եղեք, որ կյանքը շատ ավելի հարուստ է եւ կան բազմաթիվ այլ թեմաներ, այդ թվում քաղաքականությունից դուրս. սեր, պոեզիա, բնություն...

Հուսով եմ, որ Դուք մոտ ապագայում կձերբազատվեք հոգեբանական այն ճեղվածքից, որ ես Ձեզ ակամա պատճառեցի իմ այդ չարաբաստիկ ասուլիսով:

Անկեղծորեն Ձեր
ԼԵՎՈՆ ԶՈՒՐԱԲՅԱՆ
27 հունիս, 1997 թ.

Ուղղում

«Ազգ»-ի հունիսի 25-ի համարում «Է թող կինո էլ չլինի, ինչ կա որ» վերնագրով թղթակցության մեջ, կինոգործիչների համաժողովում կինոգետ Դավիթ Մուրադյանի ելույթում հնչած «կիսագրագետ պաշտոնյաներ» արտահայտությունը թյուրիմացաբար դարձել է «կիսագրագետ պետական այրեր»: Խնդրում ենք նկատի ունենալ:

Աշոտ Անտինյանն անհողդողդ է

Արսեն Եղիազարյանի գործի քննությունը Գերագույն դատարանում երեկ «նշանավորվեց» ԱԺ աշխատակազմի ղեկավար Աշոտ Անտինյանի ցուցմունքով, որը որոշեց «ուղղում» մտցնել դատաքննության մթնոլորտում (ուր գերակշռում են փոխըմբռնման նոտաները): Անտինյանը, որ անձամբ ներկա չի եղել ԱԺ նախագահի ընդունարանի արյունալի միջադեպին, խորհուրդ տվեց հերոս չդարձնել Արսեն Եղիազարյանին, քանզի, եթե ինչ-որ մեկն օգնած լիներ Բաբկեն Արարքցյանին, իրենք (ԱԺ պաշտոնյաները) անկասկած կիմանային այդ մասին (ԱԺ նախագահը հրապարակավ եւ նախաքննության ընթացքում ասել էր, թե իրեն ոչ ոք չի օգնել): Եղիազարյանի պահվածքը Անտինյանը համեմատեց կոլեկտիվ գողության մասնակցի վարվելակերպին, որը, տեսնելով, որ ընկերները «մաքրել են» կողոպուտի թիրախում հայտնված բնակարանը, 100 դրամի չափ գումար է թողել տանտերերին: Երեւում է, սեպտեմբերի 25-ից մնացած բացասական զգացումները շարունակում են պղտորել Անտինյանի արյունը, ի տարբերություն Արա Սահակյանի, որն, անցնելով «չարչարանաց ուղին», սովորել է ներել...

ՄԻՔԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԿՈՐԵԼ Է
ՀՌԱԿ գրասենյակի ուղղանկյուն դրոշմը: Համարել անվավեր:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՊՆԱԿ

Արբանյակային կուսակցությունները փնտրում են իրենց մոլորակը

Հայաստանում այսօր գրանցված են քաղաքական ուղղվածության ավելի քան վաթսուն կազմակերպություններ, որոնց անդամների ընդհանուր թիվն, այնուամենայնիվ, չի գերազանցում հանրապետության բնակչության մեկ տոկոսը: Բերված վիճակագրությունը թույլ է տալիս ենթադրել, որ նման կազմակերպությունների գերակշիռ մասը քաղաքական պատվերով ստեղծված մի քանի հոգանոց խմբեր են հաճախ նույնիսկ մարմնավորված մեկ-երկու անձով: Տիրապետելով որոշ լծակների եւ ունենալով մեծ հովանավորներ, նրանց մի մասը կոչված է «գողանալու» ընդդիմադիր հիմնական կուսակցությունների տեսական մտքերը կամ ծրագրերը եւ ինչ-որ չափով իրականացնելու այդ ամենը: Դրանով է բացատրվում, որ ծրագրի մի փոքր փոփոխությամբ ծնունդ առած ամեն մի կուսակցությանը հաջորդում է նոր քաղաքական կազմակերպությունների երեւան գալը «նույն ծրագրով եւ գաղափարախոսությամբ»: Անշուշտ սրանց շարքերում գոյություն ունեն նաեւ այնպիսի «կուսակցություն» կոչվածներ, որոնց միակ դերը վիճակագրական գործոն հանդիսանալն է, ինչպես նաեւ «ՀՀ-ում կուսակցությունների համար հավասար պայմաններ լինելու» պատրանքի հաստատումը:

Հանրապետության «կուսակցական քարտեզը» այսօր ներկայանում է երեք «մայրցամաք-բլոկների» (նույնն է, ինչ որ միավորում կամ դաշինք) առկայությամբ եւ քաղաքական բազմաթիվ կղզյակներով: Ընդ որում, նման քարտեզը չի արտացոլում վիճակը, քանզի բլոկներից երկուսը ընդդիմադիր են («Ազգային համաձայնության դաշինք» եւ «Ազգային-հայրենասիրական միություն»), մինչդեռ իրական հակասությունները եւ կենտրոնախույս տրամադրությունները առավել ընդգծված են «Հանրապետություն» միավորման եւ ՀՀ իշխանությունների ներսում: Նշենք նաեւ, որ կուսակցական այս քաոսի եզրափակիչ ակորդը եղավ այն, որ առաջին անգամ «բոլոր կուսակցությունների գործունեության համար հավասար պայմաններ ստեղծելու» նպատակով հատկացված 100 մլն դրամը բաշխվեց չափազանց հետաքրքիր եղանակով՝ կեսը «Հանրապետություն» միավորմանը եւ մնացած կեսը ընդհանրապես կեղծիքներով ընտրված խորհրդարանի մնացյալ կուսակցություններին համամասնական սկզբունքով:

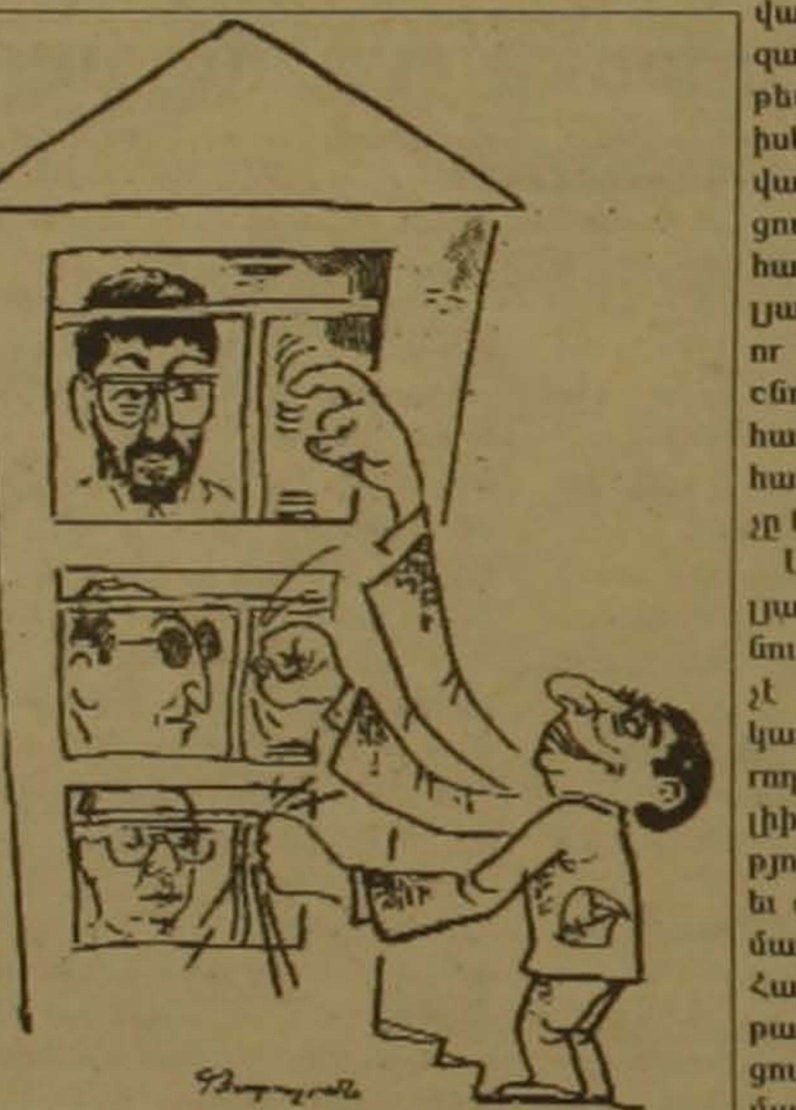

Երեկ հունիսի 27-ին «Քաղաքացիական ֆորում 1997» ծրագրի շրջանակներում, Երեւանի ժողովրդավարական քաղաքագիտական կենտրոնը եւ Ֆ. Էբերտի հիմնադրամի Հայաստանի ներկայացուցչությունը ներկայացրին «Հայաստանյան բազմակուսակցության փորձից» ԳիԱրՔՄի խորհրդի համակարգող եւ վերլուծաբանական կենտրոնի տնօրեն Ալեքսանդր Աղամալյանի զեկուցումը: Ինքը՝ պարոն Աղամալյանը դա կոչեց որոշ մտքերի արտահայտման հնարավորություն, զերծ մնալով դասախոսի կեցվածքից: Հավաքվածների թիվը մեծ չէր, եւ այդ առթիվ Սուրեն Զոլյանը սփոփված եղավ ընդգծել իր զարմանքը. «քանի որ թեման հետաքրքիր է, իսկ հրավերներ ուղարկված էին բոլոր կուսակցություններին»: Այնուհանդերձ, պարոն Զոլյանը հույս հայտնեց, որ ներկա լրագրողների շնորհիվ քննարկվելիք հարցը կարող է հասնել հասարակությանը, ինչը նույնպես քիչ բան չէ:

Ալեքսանդր Աղամալյանի կարծիքով, մեզանում դեռ ձեւավորված չէ քաղաքական այն կառուցվածքը, որը կարող էր հիմք դառնալ լիիրավ կուսակցությունների ձեւավորման եւ գործունեության համար: Ըստ բանախոսի, Հայաստանում դեռ ընթացքի մեջ է կուսակցությունների ինքնորոշման գործընթացը, ինչն ի դեպ բնորոշ է հետխորհրդային բոլոր երկրների ներքաղաքական կյանքին: Տասնյակ կուսակցությունների կամ քաղաքական կազմակերպությունների ստեղծում չափազանց անորոշ հեռանկարներով եւ առանց հասարակական հիմքի: «Հասարակական հիմք» ասելով, պետք է հասկանալ բնակչության գերակշիռ մեծամասնությունը կազմող միջին շերտը, որի վրա եւ իր գործունեության մեջ պետք է հենվի յուրաքանչյուր կուսակցություն: Այս առումով, մեր հանրապետությունն առավել «վթարային» վիճակում է, քանզի, ըստ ՄԱԿ-ի վիճակագրության եւ դասակարգման, հայրենական բնակչության միջին շերտը կազմում է ընդամենը 12 տոկոս: Ժողովրդի 84 տոկոսը ընչազուրկ է, եւ միայն 4 տոկոսն է ապրում մարդավայել կյանքով, տիրապետելով ընդհանուր ունեցվածքի ավելի քան 60 տոկոսին: Այս ամենը պարոն Աղամալյանի կարծիքով, հետեւանք է այն բանի, որ ՀՀ իշխանությունները 1994-ի դեկտեմբերից (ՀՅԴ գործունեության արգելում ՀՀ-ում), կտրուկ կերպով շեղվեցին ժողովրդավարության ճանապարհից, թեքվելով դեպի մենատիրություն: Զեկուցողը հարկ համարեց մատնանշել, որ մեզանում գոյություն ունեցող կուսակցական միավորումներից երկուսը («Հանրապետություն» միավորում եւ «Ազգային-հայրենասիրական միություն») փաստորեն մեկական կուսակցության մենաշնորհ են՝ համապատասխանաբար ՀՀՇ-ի եւ ՀԿԿ-ի: Այս առումով, ըստ Ալեքսանդր Աղամալյանի, տարբերվում է ընդդիմադիր կուսակցությունների մյուս միավորումը «Ազգային համաձայնության դաշինքը», որի հիմքը կազմող քաղաքական կազմակերպությունները բավականաչափ ինքնուրույն կուսակցություններ են: Այնուամենայնիվ փաստն այն է, որ բոլոր բլոկների ներսում գոյություն ունեն արբանյակային կազմակերպություններ, որոնք ի դեպ գոյատեւում են նաեւ «արտաբյուջետային» կարգավիճակով:

Առանձին կուսակցություններից զեկուցողը ընդգծեց ՀՌԱԿ-ը, [illegible] ըստ իրեն ունենալով ֆինանսական մեծ հնարավորություններ եւ «Ազգ» օրաթերթի պես մամուլ, այնուամենայնիվ «դեռ դիրքորոշված չէ»:

«Շամիրամի» մասին խոսվեց այնքանով, որքանով այն խորհրդանշում է ՀՀ կուսակցությունների գոյության չակերտավոր հավասար պայմանները:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

«Տղամարդիկ, մի օգտագործեք կանանց...»

Մանիկ Սարգսյանին՝ 5 տարի պայմանական

«Մի օգտագործեք կանանց որպես վահան, նրանք մայրեր են», այս ուշագրավ կոչով՝ դահլիճում ներկա տղամարդկանց դիմեց դատական կոլեգիայի նախագահ Մարգո Սիմոնյանն ԱԺ ղեկավար պաշտոնյաներին ահաբեկելու մեջ ամբաստանվող Մանիկ Սարգսյանի («Սեպտեմբերի 25/4») գործի ավարտին: Խոսքը զանգվածային բողոքի ցույցերում կանանց օգտագործելու ավանդույթի մասին է, որի հիմնադիրը, որի հիմնադիրը ՀՀՇ-ն է եղել մեզանում: Այս դատաքննությունում առանձնահատուկ է դատական կոլեգիայի զուտ կանացի անձնակազմով (միակ տղամարդը գործում պետական մեղադրողն է), եւ հրապարակված դատավճիռն որոշակիորեն պայմանավորված էր ամբաստանյալի սեռով:

Դատավճռի մեջ, ի դեպ, կանացի նրբանկատությամբ, նշվում են սեպտեմբերի 25-ը ծնող պատճառները (դժգոհություն ընտրությունների արդյունքներից), ընդգծվում է Մանիկ Սարգսյանի ակտիվ պահվածքը ԱԺ ղեկավարների եւ աշխատակազմի ծեծի միջադեպում: Դատական կոլեգիան ամբաստանյալի հանցանքը հիմնավորված գտավ ներկայացված երկու հոդվածներով (ահաբեկչություն եւ զանգվածային անկարգություններ): Ըստ այդմ Մանիկ Սարգսյանը, որը մեղմ ժպիտով լսում էր դատավճռի իր ակտիվ գործողություններին վերաբերող հատվածները, դատապարտվեց 5 տարի ազատազրկման, որը սակայն, Սարգսյանի «ոչնչով չարատավորված անցյալի սեռի» խնամքի տակ միակ որդի եւ ծեր մայր ունենալու հանգամանքի հաշվառմամբ փոխարինվեց պայմանական պատժով՝ 3 տարի փորձաշրջանով: Ասել է թե՝ երբ դատապարտյալը 3 տարի «խելոք մնա», նրա պատիժը թղթից այն կողմ չի անցնի:

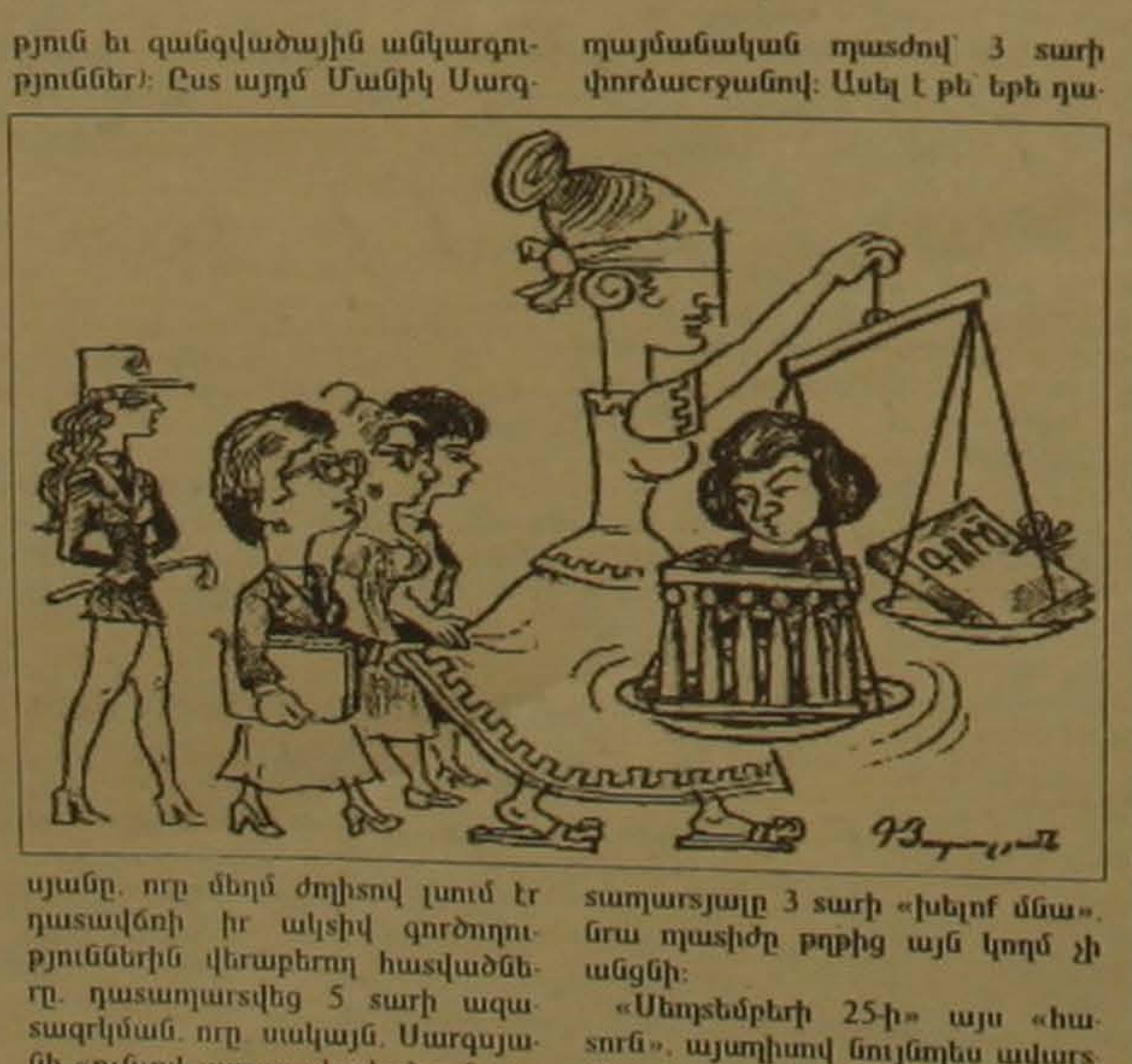

«Սեպտեմբերի 25-ի» այս «հատորն», այսպիսով նույնպես ավարտվեց ծաղկեփնջերով եւ շնորհավորանքներով: Այս անգամ դատաքննության ելքն իսկապես բարեհաջող էր...

■ *Կոտայքի մարզկենտրոնում տեղադրվեցին առաջին գազահաշվիչները: Կոտայքի մարզպետարանի հասարակայնության հետ կապերի բաժնի վարիչ Մարտին Պողոսյանն Արմենպրեսի թղթակցին ասաց, որ գազ կստանան այն բաժանորդները, որոնք հաշվիչի եւ նրա տեղադրման համար կվճարեն 100-110 ամերիկյան դոլարին համարժեք դրամ: Այսպիսի հաշվիչի պիտանիության ժամկետը 20 տարի է: Ներկայումս առաջին գազահաշվիչներն արդեն տեղադրվել են Հրազդանի Երիտասարդական թաղամասի տներում:*

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է [illegible]
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝ «Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Ցրումը «Ազգին» [illegible] է
"AZG" DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

ԱՍՈՒԼԻՍ

Գրիգոր Պողպատյան. «ԱրմենՏելի» վաճառքը կնպաստի Հայաստանի հեռախոսակապի զարգացմանը»

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒՆԻՍ. ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Եթե հաջողվի իրականացնել «ԱրմենՏել» հեռախոսային ընկերության մրցութային սեփականաշնորհումը, ապա Հայաստանը մեծ շահույթ կստանա, եւ խոշոր քայլ կկատարի ինֆորմացիոն ենթակառուցվածքների համաշխարհային չափանիշներին հասնելու ճանապարհին։ Այսպես հայտարարեց ՀՀ կապի նախարար Գրիգոր Պողպատյանը հունիսի 27-ին կայացած ասուլիսում։

«ԱրմենՏելը» համատեղ ձեռնարկություն է, որի 49 տոկոսը պատկանում է ամերիկյան «Տրանս Ուորլդ Տելեկոմ» ընկերությանը, 51 տոկոսը՝ Հայաստանի կառավարությանը։ Նախատեսվում է, որ ձեռնարկությունը պետք է վաճառվի աշխարհի խոշորագույն հեռախոսային ընկերություններից մեկին։ «ԱրմենՏելի» հայկական մասը ներառում է Հայաստանի ամբողջ հեռախոսացանցը։

Նախկինում մամուլում հաղորդվել էր, որ «ԱրմենՏելի» գինը կարող է կազմել 500-ից 800 մլն դոլար։

Հայտնվեց, որ սպասվող վաճառքից հետո 15 տարվա ընթացքում «ԱրմենՏելը» ունենալու է հեռախոսային կապի մենաշնորհ Հայաստանում։ Պրն Պողպատյանը հայտարարեց, որ մենաշնորհը անհրաժեշտ նախապայման է, որպեսզի հեռախոսային ցանցը զարգանա մինչեւ արդի պահանջները, որից հետո միայն կարելի է մտցնել մրցակցության տարրեր։ Որպես օրինակ նա հիշեցրեց, որ ԱՄՆ-ում ATT ընկերության մենաշնորհը վերացվել է միայն 1983 թ.։ Միաժամանակ նախարարը նշեց, որ մենաշնորհը խստորեն սահմանափակված կլինի կառավարության կողմից տրվելիք արտոնագրով, որը, մասնավորապես, կկարգավորի ընկերության գնային քաղաքականությունը եւ թույլ չի տա գների կամայական բարձրացում։

Նախարարը նշեց, որ այս վաճառքում Հայաստանի շահերը ներկայացնում է աշխարհի խոշորագույն ներդրումային բանկը՝ Merrill Lynch-ը։ Նրա մասնակցությունը վկայում է գործընթացի բարձր պատրաստվածության, իրավական մաքրության եւ տնտեսական հիմնավորվածության մասին։ Նա հրաժարվեց նշել «ԱրմենՏելի» ներկա արժեքի գնահատականը։

Համաձայն նախարարի, Հայաստանի հեռախոսային ցանցի առավել եկամտաբեր մասը նրա միջազգային հեռախոսակապերի բաժինն է։ Մրցույթի նախապայմաններից մեկն է, որ «ԱրմենՏելի» գնորդը ներդրումներ կատարի հանրապետության ներքին հեռախոսացանցի արդիականացման ուղղությամբ։

Արդեն մի շարք խոշորագույն հեռախոսային ընկերություններ բանակցություններ են վարում Merrill Lynch-ի հետ մրցույթի շուրջ։ Պրն Պողպատյանը հայտնեց, որ շուտով նրանց ներկայացուցիչները կժամանեն Հայաստան՝ տեղում ծանոթանալու։

Պատասխանելով հաճախ հնչող այն հարցին, թե ինչո՞ւ «ԱրմենՏելի» ստեղծմանը մասնակցել է հենց «Տրանս Ուորլդ Տելեկոմ» քիչ հայտնի ընկերությունը, նախարարը հայտնեց, որ դա միակ ընկերությունն էր, որը 1993 թ. հայտարարված մրցույթում (որի ժամանակ ստեղծվեց «ԱրմենՏելը») ներկայացրեց հայկական կողմի պահանջներին համապատասխան առաջարկներ։ Սկզբում «ԱրմենՏելի» հայկական մասը միայն միջազգային հեռախոսակապի հանգույցն էր (այն գնահատվել է 6 մլն դոլար), որին հետագայում միացվել է նաեւ Երեւանի, ավելի ուշ Հայաստանի հեռախոսացանցը։ Հիշյալ քայլերից յուրաքանչյուրից հետո «Տրանս Ուորլդ Տելեկոմը» լրացուցիչ ներդրումներ է արել, որպեսզի իր բաժինը հասցնի 49 տոկոսի։ Բացի այդ, նա կարողացել է համոզել ԱՄՆ-ի կառավարությանը Հայաստանի համար կապի բնագավառում կիրառելու բացառիկ փոխհարաբերություններ, որի հետեւանքով միջազգային հեռախոսակապից ստացվող շահույթը կրկնապատկվեց։ Նախարարը հերքեց այն պնդումները, թե «Տրանս Ուորլդ Տելեկոմը» հատուկ ստեղծված էր հայերի կողմից։ «Մենք ուրախ կլինեինք, եթե այդպես լիներ», - ասաց նա։

«ԱրմենՏելի» տնօրեն Վահրամ Սողոմոնյանը հայտնեց, որ ԱրմենՏելը շարունակում է Երեւանի հեռախոսացանցի արդիականացումը։ Հինգ հեռախոսակայաններում դրված է «Սիմենս» ֆիրմայի նոր սարքավորումը։ Դրանց միացումը բաժանորդներին կավարտվի այս տարվա, իսկ ողջ քաղաքի հեռախոսացանցի նորացումը՝ 1999 թ. վերջին։ Փորձնական ռեժիմում գործում է բջջային (անթել) հեռախոսակապը, որը արդեն ունի ավելի քան 2000 բաժանորդներ։

Կանանց համահայկական միությունը՝ «21-րդ դարի քաղաքացու» ձեւավորման ճանապարհին

Երեկ Կանանց համահայկական միության (ԿՀՄ) հրավիրած ասուլիսում ազդարարվեց միության նախաձեռնությամբ անցկացվող «21-րդ դարի քաղաքացի» կրթական ծրագրի երրորդ փուլի ավարտը, որն, ինչպես ենթադրվում է, կդառնա նոր փուլի սկիզբ։ Ծրագրի առաջին փուլում անցկացվել են դասընթացներ Երեւանի եւ մարզերի ուսուցիչների համար 3 թեմաներով՝ ՀՀ Սահմանադրություն, մարդու իրավունքներ եւ երեխաների իրավունքներ (ԿՀՄ-ը համոզված է, որ իրավագիտական մի քանի առարկաներ պետք է ընդգրկվեն դպրոցական ծրագրերում)։ Երկրորդ փուլում «ժողովրդավարության դասընթացների» եւ կլոր սեղանների միջոցով, որոնց մասնակցել են 8-10-րդ դասարանների ավելի քան 200 աշակերտներ, ի հայտ են բերվել երեխաների մոտեցումները եւ դիտարկումները բուհ-դպրոց-ուսուցիչ-ծնողներ փոխհարաբերությունների ոլորտում։ ԿՀՄ սոցիոլոգիական խմբի նախաձեռնությամբ Հայաստանի 8 մարզերի 281 եւ Արցախի 26 աշակերտների շրջանում անցկացվել է սոցիոլոգիական հարցում։ Վերջինից հետեւում է, որ աշակերտների հսկայական մեծամասնությունը (85 տոկոսը) խուսափում է «ռեալ կյանք մտնելուց»՝ նախընտրելով շարունակել ուսումը բուհում, որը, ըստ հարցման հեղինակների, ապացուցում է, որ աշխատանքը չի դիտարկվում որպես ինքնահաստատման միջոց։ Հարցման ենթարկվածների 95 տոկոսը օրվա գլխավոր խնդիր է համարել գործազրկությունը, 89 տոկոսը՝ աղքատությունը, մեծամասնության անհանգստության գլխավոր առարկան սոցիալական ծանր իրավիճակն է։

Ծրագրի երրորդ փուլը մայիսի 30-ից հունիսի 4-ը Դիլիջանում տեղի ունեցած մանկապատանեկան գագաթաժողովն էր, որին մասնակցել են նախորդ փուլերում ընտրված 115 աշակերտներ։ Գագաթաժողովում քննարկվել են կրթության ոլորտում ստեղծված կացությունը շտկելու ուղիներ, կազմվել է փաստաթղթերի փաթեթ, որ ներկայացվելու է ԱԺ համապատասխան հանձնաժողովին, ինչպես նաեւ կրթության եւ գիտության նախարարության ուշադրությանը՝ կրթության մասին օրենքի մշակման ընթացքում հաշվի առնելու առաջարկով։ Դիտարկվել է նաեւ երեխաներին վերաբերող (հատկապես կրթական) հարցերին նրանց մասնակցության մեխանիզմների ստեղծման, աշակերտական խորհուրդների գաղափարը կրթության մասին օրենքում եւ դպրոցի տիպային կանոնադրության մեջ ամրագրելու խնդիրը։

Ծրագրի եզրափակիչ փուլը կլինի «21-րդ դարի քաղաքացի» կազմակերպության ստեղծումը, որի կանոնադրությունը մշակվում է։

Լ. Պ.

ՀԱՅ-ՈՒԿՐԱԻՆԱԿԱՆ

Համագործակցության զարգացման միտումներ

ՀՀ-ում Ուկրաինայի դեսպանատան մամուլի հաղորդագրությունը ներկայացնում է ՀՀ կառավարական պատվիրակության Ուկրաինա այցի արդյունքները։ Պատվիրակությունը (ղեկավար՝ ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարար Գ. Նանագուլյան), որի խնդիրն էր ՀՀ նախագահի այցի նախապատրաստումը, հունիսի 23-26-ը Կիեւում բանակցություններ վարեց ուկրաինական փորձագիտական խմբերի հետ։ Երկկողմանի հարաբերությունների կայացման, փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող խնդիրների քննարկումների շարքում մասնավորապես արծարծվեց ուկրաինական որոշ գյուղմթերքների գնման պայմանների հարցը։ Քննության առնվեց նաեւ Ուկրաինայում հայկական ապրանքների, այդ թվում՝ բարձրորակ կոնյակների եւ գինիների իրացման հեռանկարը, Երեւանում եւ Կիեւում ազգային ապրանքատեսակների վաճառասրահների ստեղծումը։ Խոսելով ՈՒՀ արտաքին տնտեսական կապերի ու առեւտրի եւ ՀՀ արդյունաբերության ու առեւտրի նախարարությունների համագործակցության եզրերի մասին, անդրադարձան նաեւ տնտեսական համագործակցության հայ-ուկրաինական միջկառավարական հանձնաժողովի աշխատանքներին։ Ուկրաինական կողմը ներկայացրեց հանձնաժողովի գործունեության դրույթների եւ հեռանկարային ծրագրի նախագիծը։

Արծարծվեցին հայ-ուկրաինական տրանսպորտի հարցեր՝ շեշտադրելով Հայաստանի մասնակցությունը տրանսպորտային հաղորդակցման ոլորտում գործող բազմակողմանի (Հայաստան-Վրաստան-Ուկրաինա) համաձայնագրերին։ ՀՀ-ն նույնպես մասնակից պետք է լինի Իլիչեւսկ-Փոթի լաստային անցուղու առավելագույն օգտագործմանը, ինչպես եւ երկաթգծի շահագործմանը, որը կգործարկվի այս տարի։

Խոսելով ԼՂՀ հակամարտության կարգավորման մասին, երկու կողմերը համաձայնեցին, որ խնդրի խաղաղ լուծման համար անհրաժեշտ է գործադրել բոլոր հնարավորությունները, այդ թվում՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի քաղաքական նախաձեռնությունները։

Բանակցությունների շրջանակում փոխանակվեցին առաջարկներ գիտատեխնիկական համագործակցության առաջնային ուղղությունների, գիտատեխնիկական բացառիկ հաստատությունների մասին՝ հետագայում դրանց համատեղ գործարկման նպատակով։

Ուկրաինական կողմը հայկականին ծանոթացրեց ՀՀ եւ ՈՒՀ նախագահների համատեղ հռչակագրի նախագծին, որը ծրագրվում է ստորագրել հուլիսի 22-23-ի պաշտոնական այցի ժամանակ։ Հաստատվեց մի շարք փաստաթղթերի (ավտոմոբիլային միջազգային հաղորդակցության, արտադրական կոոպերացիայի, գիտատեխնիկական, արխիվային գործի բնագավառում համագործակցության եւ այլն) ստորագրման պատրաստակամությունը։

Ա. Գ.

ԼՈՌԻ

«Լոռու մարզ» թերթը ժամանակավորապես լույս չի տեսնի

Ինչպես տեղեկացանք «Լոռու մարզ» թերթի գլխավոր խմբագիր Սամվել Խալաթյանից, մարզային թերթի այսօրվա հունիսի 28-ի համարի լույսընծայումից հետո, անորոշ ժամանակով դադարեցվելու է խմբագրության աշխատանքը։ Թերթի հրատարակման դադարեցումը պայմանավորված է ավելի քան 3 մլն դրամ ֆինանսական ճեղքվածքով, որն առաջացել է այս տարվա առաջին կիսամյակում։ Հարցն այն է, որ թերթի հիմնադիրները՝ Լոռու մարզպետարանն ու Վանաձորի քաղաքապետարանը այս տարի դեռեւս գումար չեն հատկացրել թերթին։ Երեկ տեղեկացանք, որ մարզպետարանը միջոցներ է փնտրում թերթը ֆինանսական ճգնաժամից հնարավորին չափ շուտ դուրս բերելու համար։

ՄԱԿ-ի գրասենյակ Սպիտակում

Սպիտակում բացվեց ՄԱԿ-ի փախստականների հարցերով տարածաշրջանային գրասենյակ, որի գործունեությունը ծավալվում է Լոռու եւ Շիրակի մարզերում։ Գրասենյակի բացման արարողությանը ներկա էին Հայաստանում ՄԱԿ-ի փախստականների գծով գերագույն հանձնակատարի ներկայացուցիչ, մարդասիրական գործերի բաժնի կոորդինատոր Ռոբերտ Ռոբինսոնը, ՄԱԿ-ի հումանիտար ծրագրերի տնօրեն Օլիվեր Լասեյ Հոլլը, մարզային իշխանությունների ներկայացուցիչներ։ Նույն օրը Լոռու մարզպետարանում տեղի ունեցավ հանդիպում հյուրերի հետ։ Քննարկվեցին աշխատանքների համակարգման, ծրագրերի մշակման հետ կապված հարցեր։ Ռ. Ռոբինսոնը պատրաստակամություն հայտնեց առաջիկայում ֆինանսավորելու «Կարծիք» հաղորդաշարի թողարկումը Լոռու մարզի մասին։

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ

Խոսք երախտագիտության, եւ ոչ միայն...

Հիմա ամենքն ամեն ինչից դժգոհում են, եւ ոչ առանց հիմքի։ Բայց գոհունակության առիթներ էլ պատահում են... Լավ չեղավ, որ հունիսին ես կարիք ունեցա վիրահատության, բայց լավ եղավ, որ դրա համար ես հայտնվեցի պրոկտոլոգիայի հիվանդանոցում։ Այդպես կարճ ասում ենք, բայց ստույգ անունն է ՀՀ առողջապահության նախարարության պրոկտոլոգիայի գիտահետազոտական ինստիտուտ, որի տնօրենն է ակադեմիկոս Լեմիկ Նազարովը (Զեյթուն, Հրաչյա Ներսիսյանի փողոցի նրբանցք N 19)։

Սա մի մեծ, բարեկարգ, հատկապես այդ ինստիտուտի համար կառուցված շենք է, որտեղ մասնագետները զբաղվում են հաստ եւ ուղիղ աղիների հիվանդությունների ուսումնասիրությամբ, ախտորոշմամբ եւ բուժմամբ։ Ինձ էլ ախտորոշեցին եւ բուժեցին, որի համար իմ երախտագիտությունն եմ հայտնում ամենից առաջ Գեւորգ Ղազարյանին (վիրահատող բժիշկին), Դոնարա Էլոյանին, Հայրո Բագիյանին։ Ոչ միայն նրանց, եւ ոչ միայն բուժման համար։

Հետաքրքրասեր մարդ՝ ես հիվանդանոցում շփումներ ունեցա ուրիշների հետ եւս եւ իմացա բաներ, որ կարեւոր եմ համարում հայտնել «Ազգի» ընթերցողներին։ Թե ինչու՝ իսկույն կերեւա։

Զրույցներ ունեցա ե՛ւ ակադեմիկոս Նազարովի, ե՛ւ գլխավոր բժիշկ Ռուբեն Համբարձումյանի, ե՛ւ մյուս մասնագետների՝ Մելիսոս Հակոբովի, Արարատ Սարհանյանի, Արծրուն Գրիգորյանի, Ասյա Մելքումյանի եւ էլի ուրիշների հետ։ Բոլորն էլ բարյացակամ ու բարեհամբույր, ժպտերես մարդիկ, ամենալավ մի[illegible]մունքով հիվանդների հանդեպ։ Այլեւս չեմ խոսում բուժքույրերի եւ սպասարկող անձնակազմի մասին, որ ոչ թե մաքրում, այլ պսպղացնում են ահագին շենքը։ Բայց դա չէ ամենից էականը, այլ այն, ինչ իմացա զրույցների ընթացքում։

Հիվանդանոցի վրա կախված է սեփականաշնորհման (հայերեն ավելի պարզ ասած՝ մասնավորեցման) վտանգը։

Իսկ դա ի՞նչ է նշանակում, դա ի՞նչ անխուսափելի եւ անցանկալի հետեւանքներ կունենա։ Ամենից էականը երկուսն են՝ աշխատակազմը մեծ չափերով կկրճատվի։ Աշխատակազմ, որ ստեղծվել եւ ձեւավորվել է տասնյակ տարիների հետեւողական աշխատանքով (ինստիտուտը գոյություն ունի արդեն 22 տարի)։ Եվ ամենից վատը՝ բուժումն անհամեմատ կթանկանա։ Հիվանդներն ի վիճակի չեն լինի վճարել։ Պարոնյանի ասածի նման. «Հիվանդները կմեռնեն առանց բժիշկների, բժիշկները՝ առանց հիվանդների»։

Գիտահետազոտական ինստիտուտն այլեւս գոյություն չի ունենա։ Մի ինստիտուտ, որի մասնագետները հասել են այնպիսի մակարդակի, որ ունեն հայտնագործությունների շուրջ 30 վկայագիր (պատենտ)։ Ինստիտուտ, ուր դպրոց է ստեղծվել (Նազարովի դպրոցը), որ ուներ համամիութենական անմերժելի համբավ։

Վերջապես, ինստիտուտ, որ հայ բժշկության հպարտությունն է եւ մեր ազգային հարստությունը, որ ծառայում է ազգին։

Ափսոս չէ՞։

ԼԵՎՈՆ [illegible]

Օգնել մանուկներին խուսափելու հոգեւոր ամայությունից

Միջազգային ըմբռնումներ

Մանկական աշխատանքի հասկացությունը պարունակում է բարդ իրականության երկու ծայրաբեւեռներ: Դրա մի կողմում կործանարար շահագործումն է, մյուս կողմում՝ օգտակար աշխատանքը, որ նպաստում է երեխայի զարգացմանը եւ չի խանգարում նրա կրթությանը, խաղին, հանգստին: Այս երկուսի միջեւ ընկած են աշխատանքի հսկայական թվով ոլորտներ, որոնք անպայման չէ, որ բացասաբար են անդրադառնում երեխաների զարգացման վրա: Եվ ցանկացած աշխատանք վնասակար համարելը կնշանակեր խճճվել ծայրահեղությունների մեջ՝ խոչընդոտելով իրական չարաշահումների վերացմանը: ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամը (Յունիսեֆ), ստեղծված լինելով 50 տարի առաջ, այսօր էլ ցավով արձանագրում է երեխաների պաշտպանության անհրաժեշտությունը. «Վտանգավոր մանկական աշխատանքը դավաճանություն է յուրաքանչյուր երեխայի՝ որպես մարդկային էակի իրավունքներին, եւ ոճրագործություն ընդդեմ մեր քաղաքակրթության»: Վտանգավոր են համարվում այն աշխատանքները, երբ ծախսվում է լրիվ աշխատանքային օր կամ ավելին, երբ գործը հանգեցնում է անթույլատրելի ֆիզիկական ծանրաբեռնվածության, սոցիալ-հոգեբանական սթրեսների, երբ երեխաներն ապրում եւ աշխատում են փողոցի անբավարար պայմաններում՝ անհամապատասխան վճարով եւ մեծ պատասխանատվությամբ, երբ աշխատանքը խանգարում է ուսմանը, բազմակողմանի զարգացմանը, երբ այն ստորացուցիչ է (ստրկային աշխատանք կամ սեքսուալ շահագործում): Երեխաների պաշտպանության նպատակը տարիների ընթացքում վերածելով հանուն նրանց գոյատեւման եւ զարգացման պայքարի, այժմ ստանում է նոր որակներ: Երեխաների պահանջմունքների գիտակցումը տեղը զիջում է համոզմանը, որ նրանք էլ ունեն նույն քաղաքացիական, քաղաքական, սոցիալական, տնտեսական եւ մշակութային իրավունքները: Սա 1990 թ. սեպտեմբերին ամրագրվել է երեխայի իրավունքների հռչակագրում, որ մի[illegible] մի մասն է: Հռչակագիրն ընդունած երկրներում որ ապրում են երկրագնդի երեխաների 96 տոկոսը: 1990 թ. հանուն երեխաների շահերի Համաշխարհային բարձրակարգ հանդիպումը ուղենշել էր մինչեւ 2.000 թվականը անհրաժեշտ քայլերը: Զարգացող երկրների ռազմական ծախսերի 1/4-ը միայն թույլ կտար լուծել երեխաների խնդիրների հիմնական մասը: Այդ երկրներում են ապրում յուրաքանչյուր 10 երեխայից 9-ը: Աղքատ երեխաների քանակը վերջին 15 տարիներին ավելացավ: Վտանգավոր աշխատանքի երեխաներին մղում է աղքատությունը: Պատկերացումը, որ մանկական աշխատանքի վերացումն աղքատության արմատախիլ անելու հետ է կապված, ճիշտ չէ: Եթե գործատուները շահագրգռված չլինեին երեխաների շահագործումով, երեւույթը չէր լինի: Արեւմտյան երկրներում դարասկզբին մանկական աշխատանքի ծավալները կտրուկ նվազեցին օրենսդրության ստեղծման, պահպանման եւ սկզբնական պարտադիր կրթության զուգադրության շնորհիվ: Այլ կարեւոր գործոններ՝ ընտանեկան եկամուտների աճը եւ տեխնոլոգիական նորույթները, գործատուների համար մանկական աշխատանքը դարձրին նվազ եկամտաբեր: Գոյություն ունի նաեւ ուղիղ կապ կանանց եւ մանկական աշխատանքի ծավալների միջեւ: Հետազոտությունների համաձայն, կանանց եկամուտների ավելացմանը զուգընթաց կրճատվում է մանկական աշխատանքի տարածվածությունը: Այդ աշխատանքի չարաշահումների հետ կապված հասարակության աճող մտահոգությանն ի պատասխան՝ որոշ երկրներում ձեռնարկությունների մի մասը հանդես են եկել համայնքներին «փոխարինաբար ինչ-որ բան տալու» նախաձեռնությամբ: Աղքատությունը միանգամից վերացնել հնարավոր չէ, սակայն այլեւս չի կարելի համակերպվել դրա շահագործման հետ:

Յուրաքանչյուր երկիր ունի ավանդույթների եւ ընկալումների իր առանձնահատկությունները, եւ «տարբեր մշակույթների նկատմամբ հարգանքը չպետք է խանգարի օգտագործելու ձեռքի տակ եղած բոլոր միջոցները՝ անհնարին դարձնելու երեխաների շահագործումը յուրաքանչյուր հասարակության եւ տնտեսական համակարգի մեջ», ասվում է «Երեխաների վիճակն աշխարհում» զեկույցում: Առաջնային լուծումներից մեկն անվճար կրթության ապահովումն է: Որպեսզի 2000 թվականին դպրոց հաճախի յուրաքանչյուր երեխա, անհրաժեշտ է լրացուցիչ 6 մլրդ դոլար: Հսկայական թվացող այս թիվը չի կազմում նույնիսկ զենքի վրա աշխարհի ծախսած գումարների 1 տոկոսը:

Արժեքների աղճատում

Հայաստանի 3.6 մլն բնակիչներից 1.3 մլն-ը մինչեւ 18 տարեկաններն են, մինչեւ 5 տ.՝ 0.3 միլիոնը: Ըստ ՄԱԿ-ի կազմած վիճակագրական աղյուսակի, 1995 թ. տվյալներով Հայաստանի գրագետ բնակչության թիվը կազմում էր 99 տոկոս: Վաղուց ի վեր գործում էր միջնակարգ պարտադիր կրթության համակարգը: Չափազանց մեծ էր բարձրագույն կրթություն ստացողների թիվը, որի արդյունքում Հայաստանը ձեռք էր բերում հսկայական մտավոր ներուժ: Ըստ էության ամեն ինչ նախապատրաստվում էր ավելի վաղ. գործում էին զանազան կազմակերպություններ երեխաների համար՝ բնագիտական, ճշգրիտ գիտություններից մինչեւ բոլոր կարգի արվեստների խմբակներ: Աշխարհում պարսավված կուսակցական քարոզչությունը պաշտոնապես դարձրած իրականում մասնագետները կատարում էին երեխաներին կրթելու, գիտելիքներ հաղորդելու իրենց բուն խնդիրը: Անհոգ մանկություն եւ նախընտրած զբաղմունք ունենալու երեխաների հնարավորությունը երաշխավորվում էր ծնողների աշխատանքի իրավունքի պահպանումով:

Շուկայական հարաբերությունների ներխուժումը հանկարծակիի բերեց բնակչության ստվար զանգվածներին: Նույնիսկ աշխատանք ունեցող ընտանիքները հայտնվեցին անապահովության ամենածանր վիճակում: [illegible] ստեղծեց նոր հարաբերություններ: Երեխաները ստիպված եղան մասնակցել վաստակելու գործին, երբեմն լինել ընտանիքի միակ կերակրողը: Հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայի, ԱՊՀ եւ Մերձբալթյան երկրների կրտսեր դպրոցական տարիքի երեխաների 20 տոկոսը դադարել է դպրոց հաճախել: Այս սանդղակում Արեւելյան Ասիայի, Լատինական Ամերիկայի, Խաղաղ օվկիանոսի եւ Կարիբյան ավազանի ցուցանիշներն ավելի մխիթարական են: Մինչեւ խորհրդային հասարակարգի փլուզումը Հայաստանում՝ սեզոնային աշխատանքի պատճառով դպրոց դադարում էին հաճախել միայն որոշ ազգային փոքրամասնությունների (քրդեր, եզդիներ) երեխաներ:

Վերջին տարիներին պատկերը կտրուկ փոխվեց: Գիտելիքների նկատմամբ անտարբերության հող նախապատրաստեցին նախ ուսումնական գործընթացի հաճախակի ընդհատումները, ապա նոր տնտեսահարաբերությունների մեջ երեխաների դերի վերագնահատումը: Երեխաների՝ աշխատանքի մեջ ներգրավվելու գործընթացը 2 տարբերակով ստացավ: Առաջին դեպքում անչափահասները ստիպված եղան կամ հրապուրվեցին նյութական արժեքներ ձեռք բերելու հնարավորություններով: Դժվար է ասել՝ այս տիպի ընտանիքների որ մասն է անտարբեր ընդունում հոգեւոր արժեքներից երեխաների մեկուսացումը, որ տոկոսն է անզոր հաղթահարել այդ կորուստը, եւ քանի ընտանիքում է ծավալվել անհամաձայնության հողի վրա նոր որակ ձեռք բերած հայրեր-որդիներ բախումը: Մյուս պարագայում ծնողները կամ այլ մեծավորներ ապահովությունը երեխաների աշխատանքի շահագործման առիթ դարձրին: Ամենատարածված ձեւը դարձավ մուրացկանությունը: Երեւանում գրանցված է 90 ընտանիք, որ պարտադրել են մուրացկան դառնալ սեփական երեխաներին (այս թվի մեջ չեն հաշվվում փողահավաք երեխաներին գրկած մուրացկանություն անող կանայք): Սա ազգային հոգեբանությանը չափազանց խորթ է: Հայ ընտանիքներում մեծերը միշտ իրենց պարտքն են համարել ոչ միայն լիարժեք մանկություն եւ կրթության հնարավորություն ապահովել երեխաների համար, այլեւ չափահաս դառնալուց հետո էլ նեցուկ լինել՝ մինչեւ սեփական ոտքերին հենվելը:

Աշխատանքի միջազգային կազմակերպության հռչակագրում գործի ընդունման նվազագույն տարիքի մասին ասվում է, որ տնտեսության ոչ մի ոլորտում չի թույլատրվում վարձու աշխատանքի հրապուրել ոչ մի երեխայի, մինչեւ դպրոցական պարտադիր կրթության ավարտը (համենայն դեպս, 15 տարեկանից ոչ վաղ): Առողջությանը, անվտանգությանը, բարոյականությանը հնարավոր վնասներ հասցնող աշխատանքի նվազագույն տարիքը սահմանվում է 18-ը:

Արդյո՞ք Հայաստանում իրավիճակը մտահոգիչ չէ

Անչափահասների մի մասը մուրացկանությամբ է զբաղվում ինքնուրույն: ՆԳՆ ենթակայության ընդունիչ-բաշխիչ կայանում այս տարի հունվար-մայիս ամիսներին, 1996 թ. վերջին 5 ամիսների 145-ի դիմաց գրանցվել են 333 թափառաշրջիկ երեխա (սա դեռ իրական պատկերը չէ): ՆԳՆ քրեական հետախուզության վարչության պետ Հունան Պողոսյանը հայտնեց, որ հայտնաբերված երեխաներից 203-ը տարբեր գողություններ է կատարել: «Մուրացկան, թափառաշրջիկ երեխաների հանցագործություն կատարելու հավանականությունն ավելի մեծ է: Սակայն նույնիսկ արդեն իրավախախտ հանցագործ անչափահասի մեջ չենք ուզում տեսնել անուղղելի հանցագործի: Առաջնային է կանխարգելիչ, բացատրական աշխատանքներ կատարելու մոտեցումը»: Տեսուչների պարտքը անչափահասներին հակահասարակական արարքից զերծ պահելն է, որ ավելի է դժվարանում հասարակության անտարբերության թանձրանալով: Հանցագործությունների կրկնակի աճը վարչության պետի կարծիքով, համեմատաբար մտահոգիչ չէ, սակայն ինքնին արդեն ահազանգող է: Որ նրանցից 242-ը վերադարձվել է ընտանիք, հաստատում է՝ խնդիրը ծնողազրկությամբ չէ պայմանավորված: Վարչության անչափահասների բաժինը վերահսկում է նրանց հետագա ճակատագիրը: «Արդյո՞ք միշտ է նպատակահարմար վերադարձնել նրանց ծնողներին, մեծավորներին»: Պրն Պողոսյանը պատասխանեց, որ չնայած ծայրաստիճան կարիքավորությանը, մեր ազգի բարոյականությունը ամուր է: Թեպետ մուրացիկությունն էլ խորթ էր մեր ազգային հոգեբանությանը, բայց գոնե երեխաների, դեռահասների այլ կարգի՝ շահագործումների մասին տվյալներ չունենք: «Ընդհանրապես մարմնավաճառության մասին խոսելիս պետք է սկսել կավատներից, որջատերերից: Սակայն անչափահասների շրջանում նման բան դեռեւս չի նկատվել: Նրանք հիմնականում ինքնուրույն են գործում (մանկատան նախկին սաներից մեկի դիտարկումների համաձայն՝ իր ճակատագրակիցները հովանոց դուրս գալուց հետո հաճախ գողությունից եւ անառակությունից բացի այլընտրանք չեն ունենում):

Սոցիալական ապահովության նախարար Հրանուշ Հակոբյանը ավելի կտրուկ գտնվեց. «Կան երեք տիպի գործունեությամբ զբաղված երեխաներ: Առաջին խումբը ծառայում է մաֆիային: Մաֆիայի դեմ պետք է պայքարել: Օրինապահ մարմինները պետք է ճշտեն տվյալները եւ թույլ չտան երեխայի աշխատուժը շահագործել տարբեր մարդկանց գրպանները լցնելու համար: Մեր երկրում սա կտրականապես պետք է արգելվի: Երկրորդ խումբը չարաճճի, խիստ ակտիվ, ծնողներին հակադրվող այն երեխաներն են, որոնց նկատմամբ անհատական մանկավարժական աշխատանք պետք է կիրառել կամ տեղափոխել դժվար դաստիարակվող երեխաների դպրոց: Երրորդ խումբը իսկապես անբարենպաստ պայմաններում ապրող ընտանիքների կամ ծնողազուրկ երեխաներն են, որոնց պետք է տեղափոխել մանկատուն եւ լրջորեն զբաղվել նրանցով: Պետական քաղաքականությունը պետք է նպաստի, որ արմատախիլ արվեն թափառաշրջիկության, մուրացկանության երեւույթները: Մեր երկրում ընտանեկան ավանդույթներն ամուր են, պետք է օգնել պահպանել դրանք»:

Մեզ չհաջողվեց լուրջ վիճակագրական տվյալներ հայթայթել: Ըստ քրեական հետախուզության վարչության պետի՝ խնդրի վերլուծության անհրաժեշտությունը դեռ չի եղել, այն նոր է՝ կապված շուկայական հարաբերությունների հետ: Ներկայումս սոցիալական ապահովության նախարարության նախաձեռնությամբ ստեղծված է միջգերատեսչական մարմին, որը հատուկ ծրագիր է մշակել ու ներկայացրել կառավարության հաստատմանը: Տիկին նախարարի կարծիքով, փոքր ֆինանսական ներդրումներով հնարավոր է մեծ արդյունավետություն ապահովել, «վերջնականապես լուծել այս հարցը: Իհարկե, կա օրենքների անկատարություն: Անհրաժեշտ է վերանայել երեխաների հետ առնչվող հիմնարկությունների, կազմակերպությունների կանոնադրությունները: Պետք է հիմնովին փոխել քրեական օրենսգիրքն այնպես, որ բացառվի որեւէ խախտում, ու ոչ ոք իրավունք չունենա երեխայի աշխատուժը շահագործել իր անձնական նպատակների համար: Պետք է կառավարական մի շարք որոշումներով կարգավորել այս հարցերը»:

Անչափահասների բաժնի ենթակայության ընդունիչ-բաշխիչ կայանը հանրապետական է, սակայն նման երեխաներին ՆԳ աշխատակիցները հայտնաբերում են հիմնականում մայրաքաղաքում: Դա պայմանավորված է մեծ քաղաք փախչող թափառաշրջիկների, մուրացկանների ներհոսքով: Կայանը զբաղվում է միայն մտավոր խանգարումներ չունեցող երեխաների հավաքումով եւ տեղավորումով: Թերզարգացած, տկարամիտ անչափահասների նկատմամբ անուշադրությունը ոչ թե մեծավորների ենթադրվող հնկողությամբ է պայմանավորված, ինչպես առարկեց բաժնի պետ Արթուր Հարությունյանը, այլ որ նրանց ընդունելու իրավասություն կայանը չունի: «Եթե հայտնաբերում ենք, համապատասխան լուծում ենք գտնում, իսկ այլ շրջանի ոստիկանության աշխատակիցներն իրենք են պարտավոր տանել համապատասխան հաստատություն»: Սակայն թռուցիկ դիտարկումները ցույց են տալիս, որ կան նմանատիպ անտերության մատնված երեխաներ: Միգուցե մեծ թիվ չեն կազմում, սակայն պարզ չէ ինչպես են գոյատեւում, ով է պատասխանատու նրանց համար: Եթե մեծահասակների մի մասը կարեկցում է, ապա մյուսները՝ «սիրում» են զվարճանալ նրանց պարզամտությամբ, հարբեցնել, ծաղրի ենթարկել: Երբեմն մտավոր հետամնացությանը գումարվում են ֆիզիկական արատները, անդամալուծությունը, եւ սա որոշ խնամառուներ դարձնում են վաստակելու միջոց, առավոտից մինչ երեկո նրանց փողոցում ի ցույց դնելով:

Առանց նյութական պայմաններ ապահովելու դժվար է վերադաստիարակության արդյունքներ ակնկալել

Երեխաների շահագործման դեպքերն ամենից նվազ են աղետի գոտում եւ Արցախում: Ծայրագույն պայմանների հետեւանքով կորցրած լինելով մանկությունը, այդ երեխաներն ավելի կազմակերպված են դարձել: Մեծահասակները փորձում են օգնել երեխաներին՝ խուսափելու հոգեւոր ամայությունից: Բայց այստեղ էլ տնտեսական հարաբերությունները դրել են իրենց կնիքը: Ոչ բոլորին է հաջողվում ինչ-որ ձեւով փոխհատուցել կորցրածը: Երեխաների շերտավորման պրոցեսը հատկապես ծանր են վերապրում: Մանկավարժական, հոգեբանա-վերականգնողական աշխատանքների դերը խիստ անհրաժեշտ է: Երկրաշարժից հետո բազմաթիվ երկրների մասնագետներ Հայաստանում հետազոտություններ կատարեցին, որ նրանց համար պե[illegible] գիտական աշխատանքների թեմաներ դարձան, բայց տեղաբնակներին ելքեր չառաջարկվեցին: Մյուս կողմից հետազոտություններին մասնակցած հայ մասնագետներն իրենց են մեղադրում տվյալները չպահպանելու հարցում: Ինչեւէ: Այժմ, ըստ Գյումրիի մանկավարժական ինստիտուտի մանկավարժության ամբիոնի վարիչ Վ. Մխիթարյանի, սեփական նախաձեռնությամբ հսկայական նյութ է հավաքված: Եթե մշակվեն հոգեբանական վերականգնման, սթրեսների հաղթահարման մեխանիզմները՝ չնչին փոփոխություններով մեթոդը հնարավոր կլինի կիրառել Արեւելքի բոլոր երկրներում: Սոցիալական ապահովության նախարարությունում առաջին հետազոտություններով վեր են հանվել նաեւ թափառաշրջիկության հիմնական խնդիրները, եւ մասնագետները պատրաստ են լուծումներ տալ:

Կենցաղում ասիական մեր հոգեբանությունը հաճախ հասկանալի չէ հյուսիսային երկրների մասնագետներին: Խնդիրների լուծման համար առաջին հերթին անհրաժեշտ է մեր մասնագետների մասնակցությունը, որոնց բարձր մակարդակը գումարվելով միջազգային փորձին՝ առավել արդյունավետ ելք կապահովի: Մասնավորապես, երբ խոսվում է երեխաների կրթություն ստանալու, մանկական աշխատուժի շահագործումից խուսափելու առաջին կարեւոր նախապայմանի՝ մեծահասակների աշխատատեղերի ստեղծման մասին, անկարեւոր չէ, որ միջազգային կազմակերպությունների հատկացրած գումարները լայն կիրառում գտնեն տեղում: Մինչդեռ դրանց առյուծի բաժինը ձեւակերպվում է որպես օտարերկրյա փորձագետների աշխատավարձ: Առանց նյութական պայմաններ ապահովելու դժվար է վերադաստիարակության արդյունքներ ակնկալել: Իրենց դերը պետք է ունենան նաեւ տեղական բարեգործները, որոնց գործունեությունը, Արցախի պետհամալսարանի մանկավարժության եւ հոգեբանության ամբիոնի վարիչ Ա. Թովմասյանի կարծիքով, պետք է կարգավորվի օրենքով, եւ նրանք հատուցեն ժողովրդի պարտքը:

Կարիքավորության աստիճանի ճշգրտումները չե՞ն ստվարացնի անապահովների շարքերը

Հրանուշ Հակոբյանի պաշտոնավարումով նախարարությունում սկիզբ դրվեց կարիքավոր ընտանիքների ճշգրիտ հաշվառման քաղաքականությանը: Ըստ ընտանիքի, կանանց եւ երեխաների հարցերով գլխավոր խորհրդական Ռազմիկ Գաստարյանի դա շատ աշխատատար գործ է, որը, սակայն, կարելի էր անել «Փարոս» համակարգի գոյության 3 տարիներին: Որն խորհրդականը հարկ համարեց հայտնել գիշերօթիկ դպրոցների վերաբերյալ իր մտահոգությունը: Իրավիճակի փոփոխությունները գիշերօթիկները հասցրին փլուզման եզրին: Հատկապես ֆիզիկական կամ մտավոր արատ ունեցողների առողջարանային հաստատությունները անընդունակ դարձան իրականացնելու իրենց գործառույթները: Դրա փոխարեն մարդասիրական օգնության բաշխման հիմնական օղակը դառնալու գործոնը առիթ հանդիսացավ հաստատություններում կարիքավոր երեխաների հայտնվելուն: ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամը կրթության նախարարության ենթակայության 48 հաստատություններում հարցում անցկացրեց: Առավել ընդլայնված ուսումնասիրություն կատարվեց առանձին ընտրված մի առողջարանային դպրոցում (Գյումրի): Տվյալներն ապացուցեցին, որ երեխային գիշերօթիկ դպրոցում տեղավորելու գլխավոր պատճառը ընտանիքի աղքատությունն է:

Պետական հաստատություններում ապրող երեխաների թիվը ճշգրիտ հայտնի չէ (մոտ 6-10 հազար): Հաստատությունների մեծ մասը կրթության, մնացյալը առողջապահության, սոցիալական ապահովության նախարարությունների եւ տեղական կառավարման մարմինների ենթակայության տակ էին: Անցյալ տարվա երկրորդ կեսից մանկատները վերակազմավորվեցին՝ անցնելով սոցիալական ապահովության նախարարության ենթակայության տակ: Որոշ հասարակական կազմակերպություններ եւ ՄԱԿ-ի գործակալություններ ձգտում էին որակական փոփոխության ենթարկել Հայաստանի պետական մանկական հաստատություններին ցույց տրվող օգնության ձեւերը: Նախատեսվում էր ծայրահեղ իրավիճակներից ավելի կայունին անցնելու համար կենտրոնանալ մանկական հաստատությունների վերակազմավորման, համախմբման եւ երեխաներին ընտանիքներին վերամիավորելու խնդրի վրա: «Շուկայական տնտեսությանն անցնելու հետեւանքով հազարավոր երեխաներ են հայտնվում ընտանիքներից բաժանվելու եւ պետական խնամքի տակ ընկնելու վտանգի առջեւ» եզրահանգման մեջ շեշտը դրվում է ընտանիքում հոգեւոր եւ ֆիզիկական զարգացման անհամեմատ բարենպաստ պայմանների վրա: Պետական հաստատություններում պարփակվածությունը հանգեցնում է արատների խորացման: Մեկուսացման հետեւանքով չնչին թերություններ ունեցող երեխաները կիսում են իրենց ճակատագիրը ծանր արատներ ունեցող հիվանդների հետ: Նրանք, ովքեր գոյատեւում են եւ անբուժելի համարվում, 17-18 տարեկան հասակում տեղափոխվում են մտավոր հետամնացների համար նախատեսված որեւէ հաստատություն եւ «կորած» համարվում մնացյալ կյանքի համար: «Բժիշկներ առանց սահմանի» կազմակերպության տվյալներով, Վարդենիսի այսպես կոչված «մահվան տանը», որ շատ երեխաների վերջնական ապաստանն է դառնում, մահացության աստիճանը 1996-ին կազմեց ամսական մոտ 16 մարդ, իր գագաթնակետին հասնելով ամռանը, երբ 250 հոգուց 25-ը մահացան: Սա ծայրահեղ դրսեւորում է: Իսկ ընդհանրապես դպրոցում եւ ընտանիքներում ապրող երեխաների կարգավիճակների համեմատությունը բացահայտեց առաջինների մոտ զանազան ճնշումների հակվածություն, գիտելիքների եւ հմտությունների նվազում, ընտանիքի նկատմամբ անպատասխանատվության զգացում: Ընտանիքի հոգատարությունը չի կարող փոխարինվել, սակայն հարափոփոխ եւ աննպաստ պայմանները խանգարում են նաեւ ընտանեկան ներդաշնակությանը: Հետեւությունը, որ երեխաների ապահովությունը պայմանավորվում է ընտանիքներում գործազրկության վերացմամբ, պետք է ընդունել ի գիտություն: Այսինքն, ինքնանպատակ չդարձնել ընտանիքների վերամիավորումը, կարիքավորների ճշգրտումը: Թվերի արհեստական նվազեցումը կամ ուռճացումը կարող է միայն խորացնել իրական կյանքի խնդիրներն ու հակասությունները:

ԼՈՒՍԻՆԵ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ԱԶԳ

միջազգային

ՆԱՏՕ-ի դեպի Արեւելք ծավալման գործընթացին նվիրված նախորդ հրապարակումներում բազմիցս ընդգծել ենք, թե այդ վտանգի դեմ հանդիման ռուսները հարկադրված են լինելու հակաքայլեր ձեռնարկել, որոնցից մեկն էլ (եւ շատ գործավորը) կարող է լինել Մոսկվա-Պեկին ռազմաքաղաքական դաշինքի ձեւավորումը: Դաշինք առայժմ չկա (կարծում ենք ուրվագծվում է), բայց երկու պետությունների մերձեցումն այնպի-

ցին հերթին հենց այս բնագավառի վիճակը շտկելու լուրջ մտադրությամբ: Նա Պեկինին առաջարկելու է էներգետիկական պայմանագրեր, որոնք, ըստ փորձագետների, ամենեւին չեն զիջում արեւմտյան մոդելներին եւ դեռ նկատելիորեն էժան են նրանցից: Չինաստանն այդպիսի պայմանագրերի խիստ կարիք ունի, որովհետեւ էներգետիկան այս երկրում զարգանում է բացառիկ բարձր տեմպերով՝ տարեկան մինչեւ 10 տոկոս: Բացի է-

ռաջ են կանգնած: Մի քանի տարի շարունակ, ինչպես վերջերս տեղեկացնում էր BBC-ի մեկնաբանը, երկու կառավարությունների միջեւ բանակցություններ են գնում ռուսական Իրկուտսկի մերձակայքի գազի խոշոր հանքավայրերի համատեղ շահագործման հնարավորությունների հարցի շուրջ: Ռուսները դրա դիմաց պահանջ են դնում, որ Չինաստանը թույլ տա իր տարածքով գազատար խողովակաշար կառուցել դեպի Ճապոնիա եւ

լեկտրակայան կառուցելու հարցը:

Չինաստան կատարած այս այցի ընթացքում Չեռնոմիրդինին ուղեկցում են «Ռոսվոորուժենիե» կոնցեռնի ներկայացուցիչները, իսկ դա արդեն հուշում է, որ ռուսները պատրաստվում են Պեկինին առաջարկել ժամանակակից սպառազինությունների նոր խմբաքանակներ: Ինչպես հայտնի է, Արեւմուտքը փակել է Չինաստանին զինել այդպիսի սպառազինությամբ, մինչդեռ Մոսկվան

ԱՇԽԱՐՀԱՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Արեւմուտքը ռուսներին հարկադրում է դեմքով շրջվել դեպի Արեւելք

սի հսկայական արագությամբ է բարձրանում ու հարուցում է դրա «կենտրոնական» Արեւմուտքի անհանգիստ քաղաքական գործիչների զարմանքն ու անհանգստությունը: Համենայն դեպս, համաշխարհային լրատվական գործակալությունները օրավուր ավելի մեծ ուշադրություն են դարձնում ռուս-չինական «սիրալիրությունների փոխանակմանը», որոնցից վերջինն այս օրերին Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի պաշտոնական այցն է Չինաստան:

Այդ երկկողմանի «սիրալիրությունները» որքան էլ ցուցադրական, այնուամենայնիվ, կրում են կոմունիստական անցյալի բեռը [illegible]

Այլապես անհասկանալի է, թե ինչու չինացիները օվկիանոսից այն կողմ գտնվող եւ անվերջ իրենց դաստիարակող ԱՄՆ-ի հետ տարեկան մինչեւ 40 մլրդ դոլարի առեւտուր են անում, իսկ հազարավոր կմ-երով ընդհանուր ցամաքային սահման ունեցող Ռուսաստանի հետ 7 մլրդ դոլարի: Թերեւս Չեռնոմիրդինը, ամեն տեսակետից խիստ պրագմատիկ անձնավորություն, Չինաստան է մեկնել առա-

Հարավային Կորեա: Դժվար չէ պատկերացնել, թե այդպիսի խողովակաշարը Մոսկվային ինչ ազդու լծակ կտա տարածաշրջանում իր կշիռը (եւ ոչ միայն տնտեսական) կտրուկ բարձրացնելու համար: Ակնկալվում է, որ Չեռնոմիրդինն իր պաշտոնակից Լի Պենի եւ նախագահ Ցզյան Ցզեմինի հետ հանդիպումների ժամանակ կփորձի տեղից շարժել այս հարցը եւ ամենայն հավանականությամբ նրանց հետ կստորագրի Չինաստանին փոխելու նյութ մատակարարելու, ինչպես նաեւ հիբրյալ խողովակաշարի կառուցման նախնական համաձայնագիրը: Կընքվի նաեւ Մոսկվայի օգնությամբ Չինաստանի նահանգներից մեկում համատեղ ատոմային է-

ներգետիկական բարձրորակ սարքավորումներից չինացիները նույն կարիքների համար սիբիրյան նավթի եւ գազի խողովակաշարի անհրաժեշտության փաստի ա-

արդեն իսկ նրանց է վաճառել «Սու-27» տիպի ռազմական ինքնաթիռներ: Չինացիները դեմ չեն այդ տիպի ժամանակակից ինքնաթիռների արտադրության արտոնագիր գնել Մոսկվայից, որպեսզի դրանց բողարկումը կազմակերպեն հենց իրենց երկրում:

Ինչ խոսք, ռուսներն իրենք էլ չափից ավելի հիացած չեն երեկվա հակառակորդին եւ այսօրվա անկանխատեսելի գործընկերոջը այդքան մեծ չափով ուժեղացնելու հեռանկարից: Բայց Ռուսաստանի տնտեսության ցամաքող երակները ֆինանսական ներարկումներ կատարելու անհրաժեշտությունն այնքան անհետաձգելի է, իսկ Արեւմուտքից բուն ռուսական սահմաններին մոտեցող ՆԱՏՕ-ական տանկերի թրթռոցը այնքան լսելի, որ Մոսկվան ընտրության հնարավորություն չունի: «Երբ մենք տեսնում ենք ուղղակի անմիջական եւ արագ տնտեսական օգուտ ստանալու հնարավորություն, ընդգծում էր մոսկովյան ռազմավարական հետազոտությունների կենտրոնի տնօրենը, ապա այդ նկատառումներն անհապաղ գերազանցում են մնացած բոլոր նկատառումները»:

Ցավալի խոստովանություն է:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Լեւ Ռոխլինը Ռուսաստանի բանակին խռովության կոչ արեց

26 ՀՈՒՆԻՍ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Գեներալ Լեւ Ռոխլինը սիրում է աղմուկ հանել: Վերջերս նա փորձում էր հրապարակային քննարկման առարկա դարձնել Հայաստանում ռուսաստանյան զենքի խնդիրը, իսկ օրերս բաց նամակով դիմել է գերագույն հրամանատար Բորիս Ելցինին, թե Կրեմլը ոչնչացնում է Ռուսաստանի զինված ուժերը: Ռոխլինի ծավալուն դիմումը յուրօրինակ կառուցվածք ունի: Հեղինակը մեկ դիմում է զինծառայողներին, մեկ գերագույն հրամանատարին: Եթե զինծառայողներին ուղղված հատվածները տոգորված են հոգատարության ու համերաշխության ոգով, ապա նախագահին բաժին են ընկել միմիայն մեղադրանքներ: Պետդումայի պաշտպանության հարցերով կոմիտեի ղեկավարը մեղադրում է երկրի առաջնորդին բանակը քայքայման եզրին դնելու մեջ: Ռոխլինի համոզմամբ, զինված ուժերի բարեփոխման մասին հայտարարությունները ըստ էության դատարկ խոսքեր են, քանի որ, նախ, պետությունը չունի անհրաժեշտ միջոցներ եւ, հետո, բարեփոխման գործը հանձնարարվել է անիրազեկ մարդկանց: Դիմումի հեղինակի կարծիքով, իր ղեկավարման 6 տարիների ընթացքում Ռուսաստանի զինված ուժերի գերագույն հրամանատարը օր-օրի ստորացրել է ուսադիրներ կրող մարդկանց՝ շարքային զինվորներից մինչեւ գեներալներ: Ըստ որում, նախագահը վերջիններին Լեւ Ռոխլինի խոսքերով, ձգտել է վերածել ստրուկների: Փաստաթղթի մի քանի տարբերություններ նվիրված են չեչենական պատերազմին, որի մեղքը նույնպես դրվում է Բորիս Ելցինի վրա: Մեղադրանքների երկար շարանը առնչվում է ոչ միայն զուտ բանակին վերաբերող, այլեւ մի շարք քաղաքական, տնտեսական եւ աշխարհաքաղաքական հարցերի: Վերջինների դիտարկումը գեներալին այն համոզմունքին է բերել, որ նախագահ Ելցինն անիրազեկ է ոչ միայն գերագույն հրամանատարի, այլ նաեւ երկրի առաջնորդի դերում: Սակայն, թերեւս, այս պնդումը չէ, որ զայրույթի պոռթկում է առաջացրել իշխող շրջանակներում: Լեւ Ռոխլինից նախ եւ առաջ դժգոհ են այն պատճառով, որ նա առաջարկել է զորամասերում ստեղծել շտաբներ, որոնք հետամուտ կլինեն զինվորականների իրավունքների պաշտպանմանը: Հակառակ դեպքում, ինչպես Ռոխլինն է կարծում, Ռուսաստանի բանակը վերջնականապես կկործանվի: Ահա այս կոչն է, որ այսօր թե իշխանության ներկայացուցիչների, եւ թե կենտրոնական լրատվամիջոցների ուշադրության կենտրոնում է: Պետդումայի փոխխոսնակ Ալեքսանդր Շոխինը մեղադրել է իր կուսակցին խռովության կոչ անելու մեջ: Ըստ նրա, Լեւ Ռոխլինը խախտել է «Պաշտպանության մասին օրենքի» այն հոդվածը, որն արգելում է զորքերում քաղաքական քարոզչություն վարել: Բացի այդ, Շոխինի համոզմամբ, գեներալը չարաշահել է իր պաշտոնը՝ դիմել է զորքերին՝ գերագույն հրամանատարի գլխի վրայով: Լեւ Ռոխլինի քայլին տրամագծորեն հակառակ գնահատական են տվել պահպանողական դումայականները: Ստորին պալատի անվտանգության հարցերով կոմիտեի նախագահ, կոմունիստ Վիկտոր Իլյուխինը հայտարարել է, թե լիովին համամիտ է Ռոխլինի հետ եւ պատրաստ է ստորագրել դիմումի յուրաքանչյուր խոսքի տակ: Լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության առաջնորդ Վլադիմիր Ժիրինովսկին նույնպես հավանություն է տվել Ռոխլինի վարմունքին, որին «ազնիվ մարդ» է որակել: Բորիս Ելցինը դեռ չի արձագանքել գեներալ Ռոխլինի դիմումի ի հայտ գալու փաստին: Պաշտպանության նախարարությունում, սակայն, դումայականի արարքը դիտում են իբրեւ բանակի բարեփոխման կասեցմանն ուղղված քայլ: Ռազմական գերատեսչության բարձրաստիճան մի պաշտոնյա հայտնել է «Ինտերֆաքս» գործակալությանը, թե Ռոխլինի դիմումը չի արտացոլում պաշտպանության նախարարության դիրքորոշումը: Ինքը՝ Լեւ Ռոխլինը, ներկայումս Ռուսաստանում չի, իսկ նրա օգնականները գերադասում են լռություն պահպանել: Ռուսաստանյան լրագրողների կարծիքով, խարդավանքներում կոփված պաշտոնաթող գեներալի քայլը ճիշտ ժամանակին է արվել: Ինչպես «Նեզավիսիմայա գազետա» եւ «Սեգոդնյա» թերթերն են գրում, ամիսներ շարունակ աշխատավարձ չստացող սպաներից շատերն այլեւս չեն թաքցնում դժգոհությունը, եւ որոնք արդեն պատրաստ են հրապարակավ հայտնել իրենց պահանջները: Իսկ Ռոխլինն իր դիմումի պատճենները ղրկել է զորամասերի հրամանատարներին: Բացի այդ, Ռուսաստանի ձախ ընդդիմության օրաթերթերը զետեղել են Լեւ Ռոխլինի դիմումի բնագիրը՝ ուղեկցելով այն իշխող խմբակցությանը ծանակող մեկնաբանություններով: Սկանդալը տարածվում է, եւ այսօր դժվար է կանխատեսել, թե ինչով կավարտվի: Ռոխլինի կուսակիցները սպառնում են հեռացնել նրան խմբակցության շարքերից, սակայն հազիվ թե դա սանձահարի գեներալին: Այն դեպքում, իհարկե, եթե նա նպատակադիր է մինչեւ վերջ օգտագործել բանակի դժգոհության խաղաքարտը:

ԱԶԳ

Մշակույթ

– Դուք 25 տարեկանում դարձաք Հայաստանի ռադիոյի կամերային երգչախմբի գլխավոր դիրիժորը. դժվար չէ՞ր:

– Անշուշտ դժվար էր, բայց ոչ ստեղծագործական առումով: Դժվարությունները կապված էին հենց տարիքի հետ, քանի որ այն ժամանակ մեզ մոտ չէին կարողանում ընկալել երիտասարդ տարիքի խմբավարի որպես հանրապետության երեք պետական երգչախմբերից մեկի գլխավոր դիրիժորի, մանավանդ որ մինչ այդ երգչախմբի գեղարվեստական ղեկավարն էր հայ լավագույն կոմպոզիտորներից մեկը՝ Էդգար Հովհաննիսյանը: Սակայն աշխատանքն ու կյանքը ցույց տվեցին, որ ես ոչ միայն հաղթահարեցի բոլոր խնդիրները, այլեւ կարողացա երգչախումբը հանել միջազգային ասպարեզ եւ արժանանալ հանրա-

«Մեր փոքրիկ ազգին երգչախմբային արվեստը շատ է հարկավոր»

Հարցազրույց Տիգրան Հեքեքյանի հետ

Տիգրան Հեքեքյան, մասնագիտությամբ երաժիշտ, բանասեր, կոչումով մանկավարժ: Պաշտում է երեխաներին, ասում է դավանանությունը: 1984 թ.-ից առ այսօր Հայաստանի ռադիոյի կամերային երգչախմբի գեղարվեստական ղեկավարն ու գլխավոր դիրիժորն է: Տիգրան Հեքեքյանի շնորհիվ ռադիոյի ոսկե ֆոնդը համալրվել է ավելի քան հարյուր ստեղծագործություններով: Երգչախումբն ու նրա մենակատարները բազմաթիվ համերգներով հանդես են եկել աշխարհի ճանաչված բեմահարթակներում, հաղթող ճանաչվել տարբեր խոշոր միջազգային մրցույթներում: 1992 թ. Ճապոնիայում կայացած միջազգային մրցույթում հայ երգչախմբային պատմության մեջ առաջին անգամ Հայաստանի ռադիոյի երգչախումբը նվաճել է գլխավոր մրցանակ եւ ոսկե մեդալ:

ճանաչ դիրիժորների, երաժիշտների եւ լայն հասարակայնության բարձր գնահատականին: Իսկ տարիքն առ այսօր մեր ժողովրդի բժիշկ մտածելակերպի պատճառով խանգարում է ինձ որոշ հարցերում: Լինեի 50 տարեկան (թեեւ ես դա չեմ ուզում), շատ հարցեր այլ կերպ կլուծվեին:

– Դուք աշխատելով Հայաստանի ռադիոյի երգչախմբի հետ, ստեղծեցիք նաեւ մանկական երգչախմբերի միջազգային ասոցիացիա. ո՞րն էր պատճառը:

– Մանկավարժական գործունեությունը սկսել եմ վաղուց: Դասավանդել եմ սոլֆեջիո, ունեցել եմ մանկական երգչախումբ: Բայց կրկին վերադարձա այդ ասպարեզ 1992 թ.-ին, որովհետեւ զգացի, որ անելիք ունեմ այդ բնագավառում: Իսկ դրդապատճառը դարձավ 1992 թ.-ի հրավերը, որով երեք հայ երեխաներ իրավունք ստացան մասնակցելու աշխարհի հավաքական երգչախմբի աշխատանքներին Ֆրանսիայում: Հայտարարություն տվեցի, եկան հարյուրավոր երեխաներ, ընտրեցի երեքին, բայց հասկացա, որ այդ երեխաներն ունենալով տաղանդ, ձայն, չեն ստացել համապատասխան կրթություն: Որոշեցի օգտակար լինել երեխաներին, եւ ահա այդտեղից էլ ծագեց ասոցիացիա ստեղծելու գաղափարը: Ստեղծեցինք «Հայ փոքրիկ երգիչներ» միջազգային ասոցիացիան՝ օգնելու աշխարհի ծայրերում ապրող հայ երեխաներին, իսկ ասոցիացիային կից՝ «Հայաստանի փոքրիկ երգիչներ» երգչախումբը, որն առայժմ գործում է Երեւանի քաղաքապետարանի հովանու ներքո:

Իմ նպատակն է երեխաներին պարգեւել երջանիկ մանկություն, դաստիարակել կիրթ ու բազմակողմանի զարգացած սերունդ:

– Երբ կարելի է մի փոքր ավելի մանրամասն դպրոցի մասին եւ ինչպե՞ս կարելի է դիմել Ձեզ:

– Առայժմ կբացենք մի քանի դասարան, որտեղ կդասավանդվեն սոլֆեջիո, [illegible], երաժշտական գրականություն, երաժշտության պատմություն, դաշնամուր, հայերեն եւ անգլերեն: Հետագայում ուսուցումը կկազմակերպվի երաժշտական եւ հանրակրթական դպրոցների կատարելագործված եւ հատուկ ծրագրով. աշակերտները կստանան խորը գիտելիքներ ինչպես երաժշտության, երգչախմբային արվեստի, այնպես էլ այլ առարկաների բնագավառում: Դպրոցը կարտոնագրվի մշակույթի նախարարության կողմից (մեր դպրոցի ավարտական վկայականները կլինեն պետական դպրոցների վկայականներին համարժեք եւ կունենան նույն ուժը): Դպրոցում դասավանդելու են որակյալ մասնագետներ եւ որ շատ կարեւոր է, լավ մանկավարժներ: Ուսուցիչներին ես պետք է ընտրեմ ամենայն բծախնդրությամբ. ես շատ բծախնդիր եմ ինչպես իմ անձի եւ աշխատանքի, այնպես էլ ինձ շրջապատող մարդկանց նկատմամբ: Եվ այդպիսի մասնագետներ այսօր արդեն կան իմ շրջապատում: Անձամբ պիտի հետեւեմ դասավանդման ընթացքին, որպեսզի ուսուցումը կատարվի ամենաբարձր մակարդակով: Դպրոցը կարող է գործել թեկուզ այսօր:

– Ի՞նչ են գրում այսօր մեր երիտասարդ կոմպոզիտորները»: Ես սերտ կապերի մեջ եմ երիտասարդ կոմպոզիտորների հետ, կատարում եմ նրանց ստեղծագործությունները եւ ոչ մեկ անգամվա համար: Դրանք սովորաբար ունենում են բարձր որակ, հնչում են աշխարհի տարբեր բեմահարթակներում, ձայնագրվում ռադիոյի ֆոնդի համար: Իսկ կոմպոզիտորները քիչ են գրում խմբերգեր, որովհետեւ լավ չեն պատկերացնում երգչախումբ «գործիքը»: Այդ մասին ինձ ասել են նրանցից շատերը: Խորհուրդ հարցրել, ցանկություն հայտնել մի քանի անգամ լսել մեր փորձերը զգալու երգչախումբը: Ցանկանում եմ, որ մեր կոմպոզիտորները գրեն ավելի շատ խմբերգային ստեղծագործություններ, իսկ կատարողները մեղք համարեն դրանցից լավագույններին չանդրադառնալը: Ոչ ոք մեր փոխարեն չի կատարելու

Միակ խոչընդոտը տարածք չունենալն է: Սպասում ենք քաղաքապետարանի որոշմանը: Կարծում ենք, պետք է հասկացնի մի բան: Չէ՞ որ սերունդներ դաստիարակելն ու կրթելը պակաս կարեւոր չեն, քան քաղաքի կենտրոնում բանկեր, առեւտրի ու սննդի օբյեկտներ ունենալը: Իսկ առայժմ մեզ կարելի է զանգահարել 563616 հեռախոսահամարով կամ այցելել Տերյան 2, Ռադիոյի ձայնագրման ստուդիա, երրորդ հարկ, որտեղ օրեւանում ենք եւ ստանալ սպառիչ պատասխան բոլոր հարցերին:

– Ինչո՞ւ, ըստ Ձեզ, Հայաստանում քիչ են հնչում հայ կոմպոզիտորների ստեղծագործությունները:

– Մեղավոր են եւ կատարողները, եւ կոմպոզիտորները, որոնք քիչ են գրում: Ինչ վերաբերում է ինձ, միշտ սիրով եմ կատարել հայ կոմպոզիտորների ստեղծագործությունները հատկապես միջազգային փառատոններում, մրցույթներում եւ [illegible] համերգների ժամանակ: Օտարազգի ունկնդրին միշտ հետաքրքրել է հայ դասական երաժշտությունը եւ ընդհանրապես ինչով է ապրում այսօր Հայաստանը: Առավել հետաքրքրություն է առաջացնում հայ ժամանակակից երաժշտությունը: «Այո, ասում են, դուք ունեք Կոմիտաս, [illegible] Հովհաննիսյան, իս[illegible]

հայ խմբերգեր: Երբ աշխարհի տարբեր նվագախմբերը կատարում են հայ երաժշտություն, որովհետեւ չկա լեզվական պատնեշ, ապա մեր ժանրում առկա է ոչ միայն լեզվի խնդիրը, այլեւ ոգու: Ուստի հայ խմբերգեր հնչեցնելը [illegible] պարտքն է:

– Ինչպիսի՞ն է երգչախմբային արվեստի վիճակը Երեւանում եւ Հայաստանում:

Հայաստանում ասելն ավելի դժվար է, վերջին ժամանակներս շրջաններում ավելի քիչ եմ եղել: Բայց երբ Երեւանում լավ չէ, ուրեմն Հայաստանում առավել վատ պետք է լինի: Հավանաբար այս վերջին հեղափոխական տրոհումները, երկրաշարժային հրաբխային իրադարձությունները խախտեցին նաեւ մեր բնագավառը, մեր խաղաղ ստեղծագործական կյանքը: Բազում երգչախմբեր այսօր չեն գործում, որովհետեւ չունեն որեւէ նյութական բազա, չունեն փորձատեղ: Հայաստանից մեկնում են դիրիժորները: Ցավով պետք է ասեմ, որ Հայաստանից հեռացավ մեր լավագույն խմբավարներից մեկը՝ Արթուր Վերանյանը, եւ նրա հրաշալի երգչախումբը երկար ժամանակ չէր գործում: Սակայն որքան ինձ հայտնի է, նրանք վերսկսել են իրենց աշխատանքները, ես շատ ուրախ եմ եւ շնորհավորում եմ նրանց: Չկան Սեդրակ Ղազարյանը, Գ[illegible]յանը, մարդիկ, որոնք սիրողական եւ մանկական երգչախմբերի հետ էին աշխատում, բոլորը մեկնեցին: Նոր սերունդը դեռ չի կարողանում իրեն դրսեւորել, նույնիսկ մենք արդեն դժվարանում ենք. նյութական բազա չունենալու դեպքում այս երգչախմբերն էլ կփակվեն: Հոլանդիայի նման փոքրիկ երկրում ինը հազար գործող երգչախումբ կա, իսկ մեզ մոտ հազիվ մի քանի տասնյակ լինի: Սակայն երգչախմբային արվեստի ասպարեզում սպասվում են փոփոխություններ: Կարծում եմ, որ դրանք դրական պիտի լինեն:

Մեր փոքրիկ ազգին երգչախմբային արվեստը շատ է անհրաժեշտ, այն ունի համաժողովրդական ուժ եւ միավորում է մարդկանց: Որքան կարող ենք զարգացնենք այդ արվեստը, որպեսզի ունենանք առողջ եւ համախմբված հասարակություն:

ԱՐՓԻՆԵ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հուլիսի 2-ին Կրեմլում կբացվի Էջմիածնի գանձերի ցուցահանդեսը

ՄՈՍԿՎԱ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հուլիսի 2-ին Կրեմլում կբացվի Էջմիածնի գանձերի բացառիկ ցուցահանդես: Բացմանը ներկա կլինեն Ամենայն հայոց Գարեգին Ա կաթողիկոսը, Համայն Ռուսիո պատրիարք Ալեքսի Երկրորդը, Հայաստանի եւ Ռուսաստանի մշակույթի նախարարները: Ցուցահանդեսի բացման նախօրեին Մոսկվայում տպագրվել է ցուցադրվելիք նմուշների փայլուն կատալոգը: Ցուցահանդեսի կազմակերպման գործում մեծ աշխատանք է կատարում Ռուսաստանում ՀՀ դեսպանությունն իր բոլոր բաժիններով:

Նավասարդը Լոռիում կտոնվի մեծ շուքով

Վանաձորի մշակույթի եւ սպորտի աշխատողների, գրողների, գրականագետների մասնակցությամբ Լոռու մարզկենտրոնում տեղի կունենա խորհրդակցություն՝ նվիրված Նավասարդյան տոները մարզամշակութային հանդեսներով անցկացնելու կազմակերպչական հարցերին: Որոշվեց Նավասարդյան տոնակատարությունների ծրագրով միջոցառումներ անցկացնել մարզկենտրոնում եւ տարածաշրջանային կենտրոններում՝ ներգրավելով մարզի մշակութամարզական ողջ ներուժը: ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ

Ոչ պրոֆեսիոնալ տիկնիկային թատրոնների փառատոն

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Թումանյանի անվան տիկնիկային թատրոնը եւ ՀՀ կրթության զարգացման հիմնադրամը նախաձեռնել են անցկացնել դպրոցական, դասարանային եւ ընտանեկան տիկնիկային թատրոնների հանրապետական փառատոն: Նախաձեռնության նպատակն է նպաստել տիկնիկային թատրոնի՝ դպրոց մուտք գործելուն, ասաց Թումանյանի անվան տիկնիկային թատրոնի տնօրեն Մնացական Փիլոյանը: Ես դպրոցներում ունեցել եմ նման թատերախմբեր եւ գիտեմ, թե ինչ հաճույքով են երեխաները զբաղվում դրանով: Ցանկանում ենք այսօրվա դպրոցների աղքատիկ կյանքին մի քիչ արվեստ, մի քիչ խաղ խառնել: Փառատոնին կարող են մասնակցել դպրոցի, դասարանի, ընտանեկան տիկնիկային թատրոններ, որոնք մինչեւ հոկտեմբերի 15-ը փառատոնի մրցույթին կներկայացնեն իրենց բեմադրությունների տեսագրությունը: Փառատոնը կանցկացվի երկու փուլով: Վերջնափուլը, որտեղ կորոշվեն մրցանակակիրները, տեղի կունենա Թումանյանի անվան տիկնիկային թատրոնում, նոյեմբեր ամսին:

Վիպասանության երեկո՝ «Սասնա ծռերն» ինչպես որ է»

«Սասնա ծռերն» ինչպես որ է» վիպասանության երեկոն կազմակերպվել էր Հայաստանի գրողների միության, Մեծ եղեռնի եւ հայոց ազատամարտի «Ուխտատուն» թանգարան-ինստիտուտի, ԳԱԱ հնագիտության եւ ազգագրության ինստիտուտի, Կոմիտասի անվան պետական երաժշտանոցի

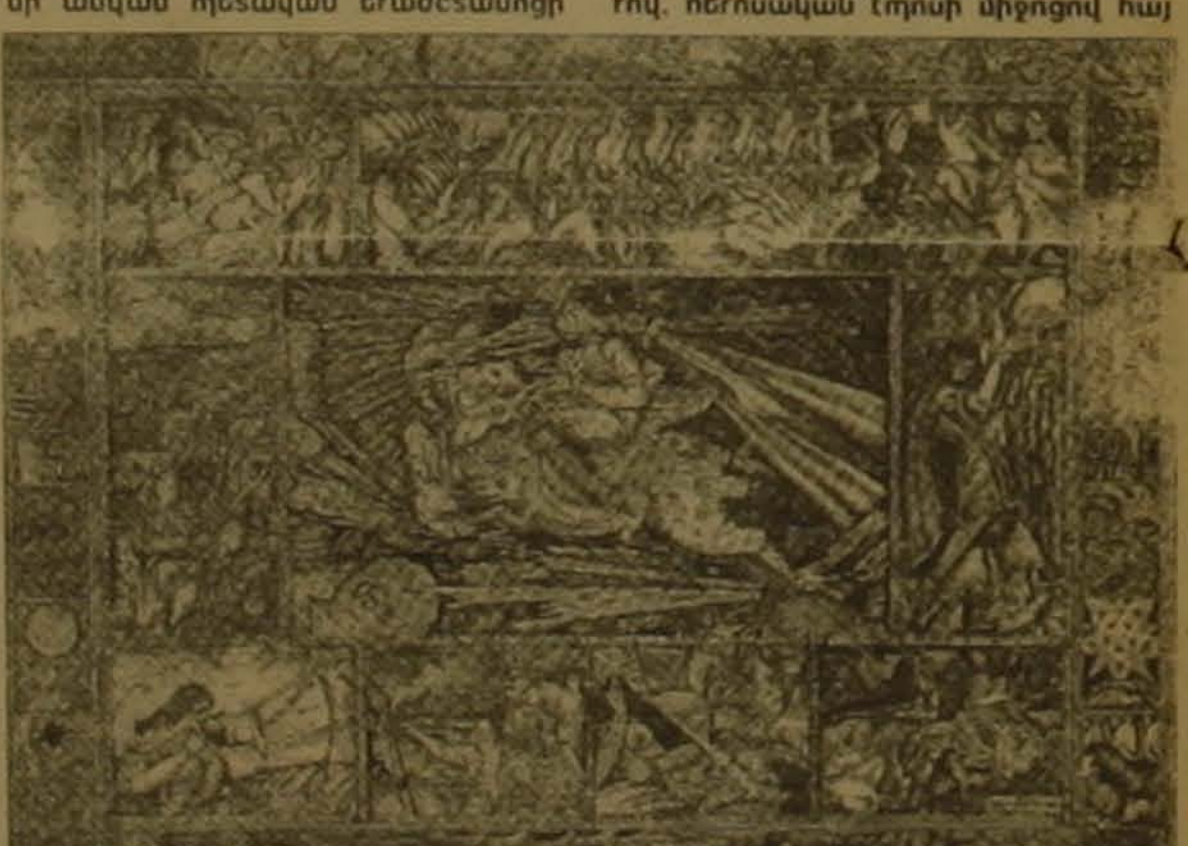

հայ ժողովրդական երաժշտագիտության ամբիոնի կողմից:

Երեկոյի գլխավոր գործող անձը ԱՄՆ-ից հայրենիք ժամանած վիպասաց-երգասաց Անահիտ Հալեպին էր, որը շուրջ երկու ժամ մոկաց բարբառով պատմելով ու երգելով ներկայացրեց «Սասնա ծռերի» լավագույն հատվածները: Տարիների փորձ ու հմտություն ձեռք բերած եւ իր դերում անզուգական դարձած շնորհալի հայուհին գրում է. «Երեսուն տարի է, ես ինքս ինձ նախանձում եմ ու երանի տալիս, որ մասնագիտության բերումով ամեն օր օծվելու նման հաղորդակցվում եմ «Սասնա ծռերի» անհասանելի խորհուրդ խորհրդին: Անհասանելի ու աննկարագրելի հազարամյակների ալեծեծ ծով է «Սասնա ծռերը»:

Անահիտը ծնվել է Պարսկաստանում, ուր եւ ստացել է դասական վոկալ կրթություն, ապա տեղափոխվել ԱՄՆ-ի Լոս Անջելես քաղաքը եւ առանց ուսուցչի ու ղեկավարի բեմականացրել «Կարոս խաչ», «Մոկաց Միրզա» վիպերգերը եւ «Սասնա ծռեր» էպոսը:

Երեկոյի ընթացքում Անահիտի երգն ու ասմունքը զուգակցվում էին վիպագետ Արուսյակ Սահակյանի բացատրություններով ու մեկնաբանություններով, հերոսական էպոսի միջոցով հայ ժողովրդի ազգային-ազատագրական պայքարի անընկճելի ոգին վավերացնող ու փառաբանող մասնագիտական համոզիչ խոսքով:

Մարդաշատ դահլիճը սիրով ընդունեց Անահիտ վիպասաց-երգասացին: Մարդիկ երկար ժամանակ չէին ունկնդրել էպոսը, վաղուց չկան դրա լավագույն կատարողներ Սուրեն Քոչարյանն ու Ժան Էլոյանը: Այս միջոցառումը կարելի է կազմակերպել նաեւ ուրիշ դահլիճներում (մշակութային, կրթական օջախներ, զինվորական մասեր...) եւ ինչպես հարկն է նախապատրաստվել պատշաճ ձեւով նշելու Գարեգին Սրվանձտյանցի 1873 թվականին, Մշո Առնիս գյուղում, երեսփոխան Կրպոյից գրի առած «Գրոց ու բրոց եւ Սասունցի Դավիթ կամ Մհերի դուռ» էպոսի 125-ամյակը, որը լրանում է 1998-ին:

ՀՐԱՉՅԱ ՀՈՒՆԱՆՅԱՆ

Թուրքիա. 14-ամյա հայուհին՝ փառատոնի առաջին մրցանակակիր

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Թուրքիայի Բոդրում քաղաքում հունիսի 12-16-ը տեղի ունեցած «Թող ծիծաղեն երեխաները» միջազգային մանկական առաջին մրցույթ-փառատոնում Երեւանցի տասնչորսամյա հեղինակ-կատարող Կասարինե Հովհաննիսյանը արժանացել է առաջին մրցանակի եւ ստացել ծննդյան տոներին ԱՄԷ-ի Դուբայ քաղաքում անցկացվելիք 2-րդ փառատոնին մասնակցելու հրավեր: Փառատոնի ընթացքում երգչուհին կատարել [illegible] հնչեցին հայերեն: Այս փառատոնին մասնակցելու հատուկ հրավեր Կասարինեն ստացել էր 1996 թ.-ին Բուլղարիայում անցկացված մանկապատանեկան երգի միջազգային մրցույթի ժամանակ, որտեղ նույնպես արժանացել էր առաջին մրցանակի: «Թող ծիծաղեն երեխաները» մրցույթ-փառատոնը կազմակերպել էին ՌԴ հեռուստատեսության «Լուսաստղ», «Դո, մի, սոլ», «Բեյբի շլյագեր» ծրագրերը, Մոսկվայի «Հաղթահարում» դպրոցը [illegible] թուրքական ETS ֆիրման

ԱԶԳ
Մարզական

ԻՍՊԱՆԻԱ

Բասկետբոլի Եվրոպայի առաջնությունում ընթանում են նախնական փուլի հանդիպումները

Իսպանիայում մեկնարկել է բասկետբոլի տղամարդկանց Եվրոպայի առաջնությունը:

Վիճակահանությունը ութ թիմերի «ժամանակավոր գրանցման վայր է» ընտրել Ժիրոնա քաղաքը: Այստեղ նախնական փուլի խաղերն են անցկացնում «A» ենթախմբում ընդգրկված Ռուսաստանի, Հունաստանի, Թուրքիայի եւ Բոսնիա-Հերցեգովինայի թիմերը, ինչպես նաեւ «B» ենթախմբում հանդես եկող Լիտվայի, Սլովենիայի, Ֆրանսիայի եւ Իսրայելի հավաքականները: Բադալոնա քաղաքի մարզադահլիճում ուժերն են չափում Հարավսլավիայի, Լատվիայի, Իտալիայի եւ Լեհաստանի («C» խումբ) եւ Խորվաթիայի, Ուկրաինայի, Իսպանիայի ու Գերմանիայի («D» խումբ) ընտրանիները: Առաջին խաղում ռուսները պարտության մատնեցին բոսնիացիներին: Խաղահրապարակում ամենաարդյունավետ խաղացողն էր Վասիլի Կարասյովը, որը վաստակեց 22 միավոր: Նույն ենթախմբում հանդիպեցին Թուրքիայի եւ Հունաստանի հավաքականները: Այս երկրների բասկետբոլիստների պայքարը սկզբունքային բնույթ էր կրում ոչ միայն մարզական առումով: Հույները «փրեժխնդիր» եղան բոլոր իմաստով եւ ջախջախիչ հաշվով (74-52) հաղթանակ տարան: Հույների կազմում աչքի ընկավ երիտասարդ եւ խոստումնալից բասկետբոլիստ Եֆթիմիս Արինցիդիսը, որը, ըստ լուրերի, մոտ ժամանակներս պայմանագիր է կնքելու «Բարսելոնա» ակումբի հետ: Թուրքերը չկարողացան օգտագործել գլխավոր զենքը՝ հեռահար նետումները:

Հունիսի 26-ին կայացավ խմբի կենտրոնական մրցամարտը Ռուսաստանի եւ Հունաստանի հավաքականների միջեւ: Հանդիպման առաջին խաղակեսից հետո ռուսները զիջում էին 10 միավոր: Երկրորդում նրանց հաջողվեց բեկում մտցնել խաղի մեջ եւ մի փոքր շտկել դրությունը: Սակայն դա չփրկեց նրանց պարտությունից 72-74 հաշվով: Ռուս բասկետբոլիստների հաջորդ մրցակիցը կլինեն թուրքերը:

Եվրոպական ստուգատեսում հաղթանակով սկսեցին ելույթները Խորվաթիայի հավաքականի բասկետբոլիստները, որոնք զարմանալիորեն հեշտությամբ առավելության հասան գերմանացիների նկատմամբ (75-55): 20 միավորի տարբերությունը բավականին խոսուն է արտացոլում առավելությունը Խորվաթիայի թիմի, որի կազմում առանձնանում էր Սինիշեկը: Հաջորդ խաղում գերմանացիները 81-60 հաշվով հաղթեցին Ուկրաինայի թիմին: Սա ուկրաինացիների երկրորդ անընդմեջ պարտությունն էր, մինչդեռ գերմանացիները կարեւոր երկու միավոր վաստակեցին:

«C» խմբում Եվրոպայի չեմպիոն Հարավսլավիայի հավաքականի բասկետբոլիստները անդրանիկ խաղում ջախջախեցին ավելի թույլ կազմ ունեցող Լեհաստանի թիմին (104-76): Այս մրցամարտում ամենաարդյունավետն էր 19 միավոր վաստակած Զելկո Ռեբրաչան: Լատվիայի հավաքականը 75-85 հաշվով [illegible] Իտալիայի հավաքականի բասկետբոլիստներին:

ՀՐԱՅՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

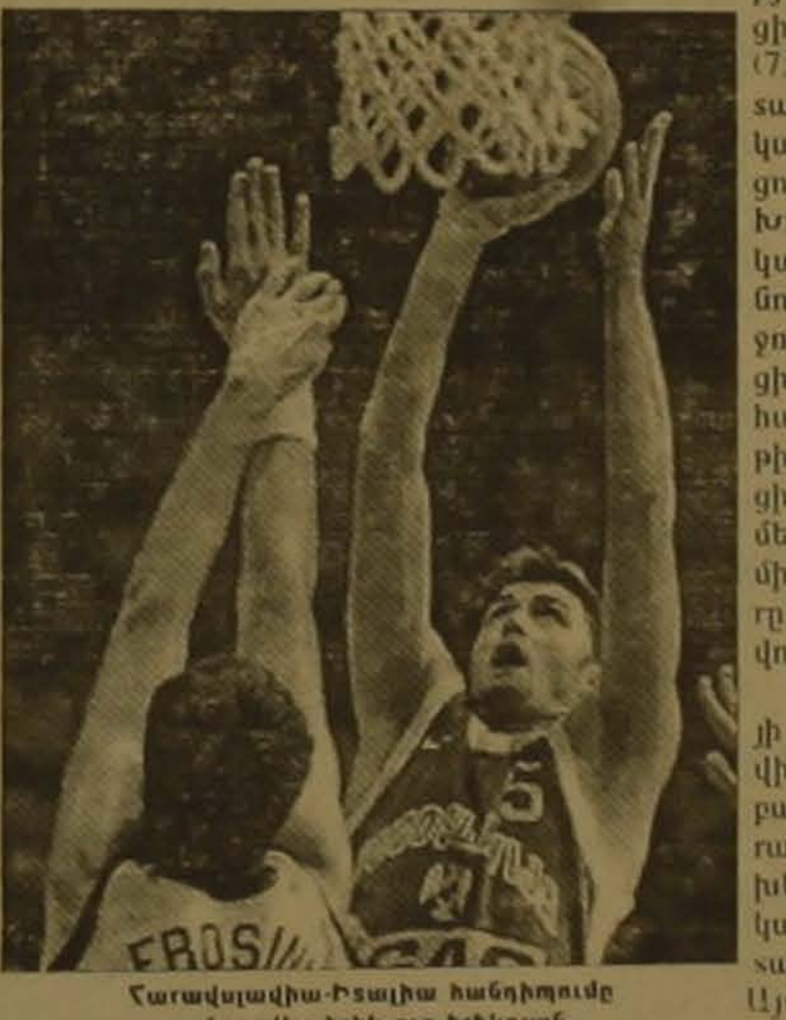

Հարավսլավիա-Իտալիա հանդիպումը ավարտվեց երեկ ուշ երեկոյան

ՈՒԻՄԲԼԴՈՆՅԱՆ ՄՐՑԱՇԱՐ

Երբ անձրեւը խախտում է ավանդույթները

Արդեն երկրորդ օրն է տեղատարափ անձրեւը չի թույլատրում գեթ մեկ լիարժեք մրցամարտ անցկացնել թենիսի Ուիմբլդոնյան մրցաշարում: Սակայն նույնիսկ խաղերի բացակայության ընթացքում կորտերում նայելու բան կա: Օրինակ, այն, թե ինչպես են հատուկ խմբերը (հականձրեւ անունով) ակնթարթորեն հսկա բրեզենտով ծածկում խոտածածկ խաղահրապարակը: Նրանք, նույնիսկ, իրար միջեւ մրցում են կազմակերպել, ով ավելի արագ կծածկի կորտը: Առայժմ ռեկորդը՝ 32 վրկ, պատկանում է 7-րդ կորտի թիմին: Եթե եղանակը չփոխվի, ապա հականձրեւայիններից մեկը հաստատ կհայտնվի Գինեսի ռեկորդների գրքի էջերում: Հետաքրքիր է, որ հենց երկնքից սկսում են ընկնել առաջին կաթիլները, խմբերը ձեռք են բերում անսահմանափակ լիազորություններ եւ պարտավոր են նույնիսկ ուժով ստիպել թենիսիստներին լքել խաղահրապարակը:

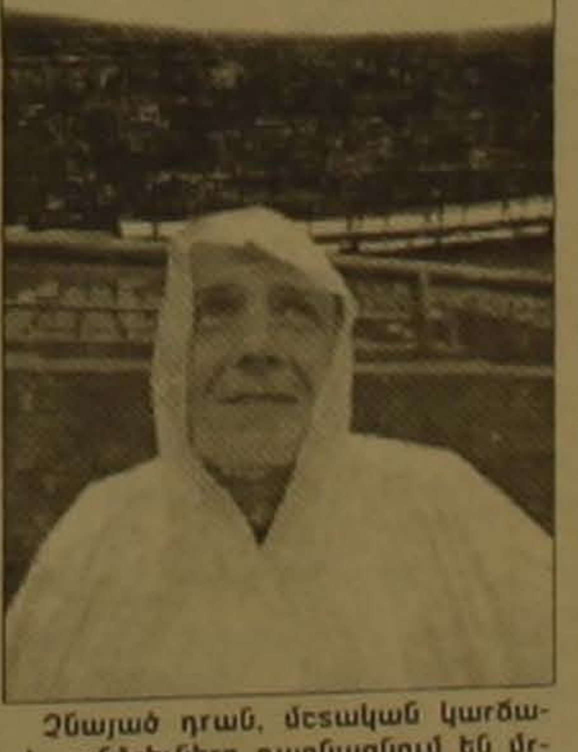

Չնայած դրան, մշտական կարճատեւ անձրեւները դառնացնում են մրցաշարի կազմակերպիչներին եւ մասնակիցներին: Չորեքշաբթի օրը ծրագրված մեկ տասնյակից ավելի խաղերից կայացան երկուսը: Այնպես որ, մրցումների մասնակիցներն անընդհատ հայացքն ուղղում են երկնքին, իսկ օդերեւութաբանները անմխիթար գուշակություններ են անում, նշելով, որ վատ եղանակը կշարունակվի մինչեւ շաբաթվա վերջ: Այդ պատճառով մրցաշարը կարող է ձգվել 3 շաբաթ, ծրագրված երկուսի փոխարեն: Կա եւս մեկ լուրջ խնդիր՝ որոշ խաղեր հավանաբար կկայանան կիրակի օրը, ինչը բոլոր ավանդույթների խախտում է: Նման նախադեպ միայն մեկ անգամ է գրանցվել՝ 1991-ին, Ուիմբլդոնի համար ամենաթաց թվին: Եվ ահա 6 տարի անց տխուր պատմությունը կարող է կրկնվել: Սակայն, հնարավոր է դա տեղի չունենա: Այս հեղինակավոր մրցաշարի կազմակերպիչները հուսով են պատվով դուրս գալ բարդ դրությունից:

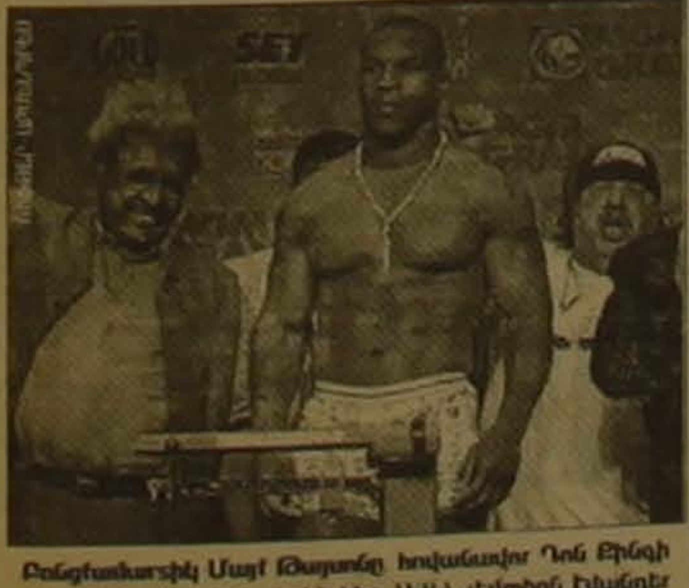

Բռնցքամարտիկ Մայք Թայսոնը հովանավոր Դոն Քինգի եւ մենեջեր Ռիկ Գիայնեթիի հետ WBA չեմպիոն Էվանդեր Հոլիֆիլդի դեմ մենամարտից առաջ հունիսի 26-ին Թայսոնի կշռվելուց հետո: Երկու մրցակիցների քաշն էլ 218 ֆունտ է: «Դարի» մրցամարտը տեղի կունենա այսօր

Բոլիվիայում շարունակվող Ամերիկայի գավաթի խաղարկության (Copa America-97) կիսաեզրափակիչում Բրազիլիայի հավաքականի ֆուտբոլիստները 7-0 հաշվով հաղթեցին Պերուի թիմին: Երկուական գոլի հեղինակ դարձան Լեոնարդոն եւ Ռոմարիոն: Եզրափակչում կհանդիպեն Բրազիլիայի եւ Բոլիվիայի հավաքականները:

ՌՈՅԹԵՐ ԱՐՍԵՆՊՐԵՍ

ԵՐԵՎԱՆ

Նոր փոխնախարարի առաջին պաշտոնական խորհրդակցությունները

Հունիսի 27-ին մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նոր փոխնախարար Իշխան Զաքարյանն անցկացրեց մի քանի խորհրդակցություններ:

Նա հանդիպեց Հայաստանի պետական հեռուստառադիոընկերության մարզական ծրագրերի գլխավոր խմբագրության գլխավոր խմբագիր Սլավա Սարգսյանի, «Մարզական Հայաստան» թերթի գլխավոր խմբագիր Սամվել Մուրադյանի, սպորտվարչության լրատվական ծառայության ղեկավար Նաիրա Հովսեփյանի հետ: Փոխնախարարը ծանոթացավ սպորտի եւ ֆիզկուլտուրայի խնդիրներին, խոստացավ առաջիկայում ավելի մոտիկից ծանոթանալ դրանց, հնարավորության սահմաններում աջակցել աշխատանքների արդյունավետ կազմակերպմանը:

Օրվա հաջորդ խորհրդակցությունը տեղի ունեցավ սպորտվարչության պատասխանատու աշխատակիցների հետ: Իշխան Զաքարյանը ներկայացրեց իր ծրագրերը եւ անդրադարձավ սպորտի զարգացման հիմնահարցերին, հետագա գործունեությունը շարունակելու խնդիրներին: Նույն օրը փոխնախարարը հանդիպեց ֆուտբոլի հանրապետական ֆեդերացիայի նախագահ Արմեն Սարգսյանին, ինչպես նաեւ մարզաբազաների եւ մարզադպրոցների տնօրեններին:

ՍՊՈՐՏՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Մեկնարկեց եվրագավաթների առաջին մրցաշարը

Երեկ պայքարը Ինտերտոտոյի գավաթի խաղարկությունում սկսեցին եվրոպական թիմերը: Այն անցնում է հինգ մրցակարգով եւ 3 լավագույն թիմերը իրավունք կստանան մասնակցելու ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությանը:

Խումբ 1

«Դինամո-93» (Բելառուս)—«Հերենվեն» (Հոլանդիա)՝ 1-0, «Օլբորգ» (Դանիա)—«Պոլոնիա» (Լեհաստան)՝ 2-0:

Խաղից ազատ էր «Դույսբուրգը» (Գերմանիա):

Խումբ 2

ԳԱԿ (Ավստրիա)—«Սիլկեբորգ» (Դանիա)՝ 2-0, «Խորվատսկի դրագովոլյաց» (Խորվաթիա)—«Բաստիա» (Ֆրանսիա)՝ 0-1:

Խաղից ազատ էր «Էբու Վեյլը» (Ուելս):

Խումբ 3

«Լոզաննա» (Շվեյցարիա)—«Սալամինա» (Կիպրոս)՝ 4-1, «Արդս» (Հս. Իռլանդիա)—«Անտվերպեն» (Բելգիա)՝ 0-1:

Խաղից ազատ էր «Օսերը» (Ֆրանսիա):

Խումբ 4

«Մակաբի» (Պետախ Տիկվա, Իսրայել)—«Քյոլն» (Գերմանիա)՝ 1-3, «Ստանդարտ» (Բելգիա)—«Արաու» (Շվեյցարիա)՝ 0-0:

Խաղից ազատ էր «Քորք սիթին» (Իռլանդիա):

Խումբ 5

B-36 (Ֆարերներ)—«Գենկ» (Բելգիա)՝ 0-5, «Պանախայիկի» (Հունաստան)—«Ստաբեկ» (Նորվեգիա)՝ 1-1:

Խաղից ազատ էր «Դինամոն» (Մոսկվա, Ռուսաստան):

Խումբ 6

«Լեյֆտուր» (Իսլանդիա)—«Համբուրգ» (Գերմանիա)՝ 1-2, «Սամսուն սպոր» (Թուրքիա)—«Օդենսե» (Դանիա)՝ 2-0:

Խաղից ազատ էր «Կաունասը» (Լիտվա):

Խումբ 7

«Ունիվերսիտետ» (Լատվիա)—«Իստանբուլսպոր» (Թուրքիա)՝ 1-5, «Էստեր» (Շվեդիա)—«Վաշաշ» (Հունգարիա)՝ 1-4:

Խաղից ազատ էր «Վերդերը» (Գերմանիա):

Խումբ 8

«Կոնգսվինգեր» (Նորվեգիա)—«Լոմել» (Բելգիա)՝ 1-1, «Հայդուկ» (Կուլա, Հարավսլավիա)—«Հալմստադ» (Շվեդիա)՝ 0-1:

Խաղից ազատ էր ՏՊՍ-ն (Ֆինլանդիա):

Խումբ 9

«Ժիլինա» (Սլովակիա)—«Աուստրիա» (Ավստրիա)՝ 3-1, «Օդրա» (Լեհաստան)—«Ռապիդ» (Ռումինիա)՝ 2-4:

Խաղից ազատ էր «Լիոնը» (Ֆրանսիա):

Խումբ 10

«Գլորիա» (Ռումինիա)—«Մոնպելիե» (Ֆրանսիա)՝ 1-2, «Գրոնինգեն» (Հոլանդիա)—«Չուկարիչկի» (Հարավսլավիա)՝ 1-0:

Խաղից ազատ էր «Սպարտակը» (Բուլղարիա):

Խումբ 11

«Պրոլետեր» (Հարավսլավիա)—«Մակաբի» (Հայֆա, Իսրայել)՝ 4-0, «Պուբլիկում» (Սլովենիա)—«Անթալիասպոր» (Թուրքիա)՝ 1-1:

Խաղից ազատ էր «Լոկոմոտիվը» (Նիժնի Նովգորոդ, Ռուսաստան):

Խումբ 12

«Ռիդ» (Ավստրիա)—«Իռակլիս» (Հունաստան)՝ 3-1, «Մերանի-91» (Վրաստան)—«Տորպեդո-Լուժնիկի» (Ռուսաստան)՝ 0-2:

Խաղից ազատ էր «Ֆլորիանան» (Մալթա):

2-րդ տուրը կկայանա հունիսի 28-ին եւ 29-ին, 3-րդը՝ հուլիսի 5-6-ին, 4-րդը՝ հուլիսի 12-13-ին, 5-րդը՝ հուլիսի 19-ին:

2-րդ փուլում (հուլիսի 26-27 եւ 30) կհանդիպեն խմբերի հաղթողները՝ 4-10 (A), 3-12 (B), 2-6 (C), 5-1 (D), 11-8 (E), 7-9 (F):

3-րդ փուլը կկայանա օգոստոսի 6-ին եւ 20-ին: Կհանդիպեն E-C, A-F, D-B խաղերի հաղթողները:

Ասիայում հայտնի են 7 լավագույնները

Եվս 2 ասիական խմբերում ավարտվեցին ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության ընտրական մրցաշարի հանդիպումները: Արդեն հայտնի են 10 հավաքականներից 7-ը, որոնք պայքարը կշարունակեն Ֆրանսիայի 3 ուղեգրերի համար: Դրանք են Սաուդյան Արաբիայի, Իրանի, ԱՄԷ, Հարավային Կորեայի, Քուվեյթի, Չինաստանի եւ Կատարի թիմերը: Շուտով ամեն ինչ կորոշվի նաեւ Օվկիանիայի գոտում:

Ասիա

Խումբ 4 (խաղերն անցկացվում են Ճապոնիայում)

Օման-Նեպալ՝ 6-0
Ճապոնիա-Մակաո՝ 10-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ճապոնիա	4	4	0	0	27-0	12
2. Օման	4	3	0	1	11-1	9
3. Նեպալ	4	0	1	3	1-14	1
4. Մակաո	4	0	1	3	1-25	1

Խումբ 5

Ուզբեկստան-Ինդոնեզիա՝ 3-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ուզբեկստան	4	3	1	0	11-1	10
2. Եմեն	5	2	2	1	9-2	8
3. Ինդոնեզիա	6	1	4	1	11-6	7
4. Կամբոջա	5	0	1	4	1-23	1

Խումբ 7

Լիբանան-Քուվեյթ՝ 1-3
Ամփոփիչ աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Քուվեյթ	4	4	0	0	10-1	12
2. Լիբանան	4	1	1	2	4-7	4
3. Սինգապուր	4	0	1	3	2-8	1

Խումբ 8

Տաջիկստան-Թուրքմենիա՝ 5-0
Չինաստան-Վիետնամ՝ 4-0
Ամփոփիչ աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Չինաստան	6	5	1	0	13-2	16
2. Տաջիկստան	6	4	1	1	15-2	13
3. Թուրքմենիա	6	2	0	4	8-13	6
4. Վիետնամ	6	0	0	6	2-21	0

Խումբ 9

Իրաք-Պակիստան՝ 6-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ղազախստան	3	3	0	0	12-1	9
2. Իրաք	3	2	0	1	13-5	6
3. Պակիստան	4	0	0	4	3-22	0

Օվկիանիա

Խումբ 1

Թահիթի-Սողոմոնյան կղզ.՝ 1-1
Ամփոփիչ աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ավստրալիա	4	4	0	0	26-2	12
2. Սողոմոնյան կղզ.	4	1	1	2	7-21	4
3. Թահիթի	4	0	1	3	2-12	1

Խումբ 2

Պապուա Նոր Գվինեա-Ֆիջի՝ 0-1
Ամփոփիչ աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Նոր Զելանդիա	4	3	0	1	13-1	9
2. Ֆիջի	4	2	0	2	4-7	6
3. Պապուա Նոր Գվինեա	4	1	0	3	2-11	3

ԿԵՐԱՄԻԿԱ

մասնագիտացված խանութ-սրահը

առաջարկում է

իտալական, իսպանական, թուրքական հատակի, պատերի և արտաքին երեսպատման կերամիկական սալիկների լավագույն տեսականի:

Լավագույն որակ, մատչելի գներ, մասնագիտական սպասարկում, անվճար տեղափոխում:

Հասցեն Չարենցի 7. հեռ. 58-63-58, ֆաքս 55-74-34

ADANA

COMMERCIAL BANK

★ Ընդամենը 1% -ով կատարում ենք փոխանցումներ Մոսկվայից և Սանկտ-Պետերբուրգից 1 օրվա ընթացքում, իսկ աշխարհի այլ երկրներից՝ 3 օրվա ընթացքում անհատ և իրավաբանական անձանց համար:

★ Ամենաշահավետ պայմաններով տարածում ենք Master Card/ Euro Card և սպասարկում ենք Master Card/ Euro Card, Visa, Diners Club, JCB:

★ Ընդունում ենք ավանդներ հետևյալ տոկոսադրույքներով՝

ԺԱՄԿԵՏ / ՏԱՐԱԴՐԱՄ	1 ԱՄԻՍ	2 ԱՄԻՍ	3 ԱՄԻՍ	6 ԱՄԻՍ	9 ԱՄԻՍ	12 ԱՄԻՍ
USD DEM FRF	2.5%	5.0%	9.0%	18.0%	27.0%	36.0%
AMD RUR	3.0%	6.0%	10.0%	20.0%	30.0%	40.0%

Նվազագույն գումարը չի սահմանափակվում:

★ Կատարում ենք բանկային ցանկացած գործառնություն:

Դիմեցեք ԱԴԱՆԱ ԲԱՆԿ

Երևան, Նալբանդյան 5, հեռ. 58-38-64, 58-59-80

Robin Generators RGX3500

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

բենզինով աշխատող միաֆազ էլեկտրագեներատորներ:

☎ 529353

հաճախակ.	մաքս. հզ.	նոմ. հզ.	աշխ. ժամ	տարող.
50 Հց	3.0 Կվտ	2.5 Կվտ	7.1 ժ	13 լ
60 Հց	3.5 Կվտ	3.0 Կվտ	6.1 ժ	

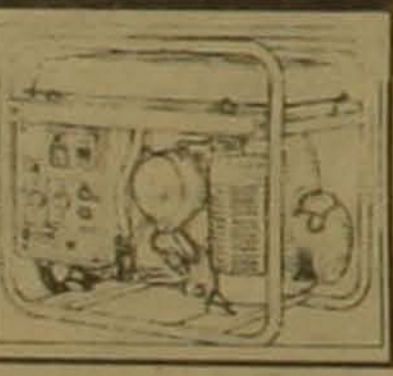

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան, ավտոտնակով, Վրացական փողոցում:

Հեռ՝ 25-11-87

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

երկհարկանի տուն առանց ներքին հարդարանքի Նոր Արեշ 31 փողոցում: Հեռ. 45-59-99, 58-18-41

ԵՐԵՎԱՆԻ ՆԱՂԱՇ ՀՈՎՆԱԹԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

ԱՐՎԵՍՏԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ

ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ՍՈՎՈՐԵԼՈՒ

կերպարվեստի, երգ-երաժշտության, դեկորատիվ կիրառական արվեստի, գրականության, դերարվեստի, արվեստի պատմության և ժուռնալիստիկայի ցերեկային և հեռակա բաժիններում:

Համալսարան կարող են ընդունվել ութնամյա և միջնակարգ կրթությամբ 15-տարեկանից բարձր արվեստասեր երիտասարդները:

Ուսման տևողությունը 3 տարի: Դասավանդում են հանրապետության անվանի արվեստագետ դասախոսները: Ուսուցման հետ մեկտեղ կազմակերպվում են գործնական պարապմունքներ՝ ցուցահանդեսներ, համերգներ, գրական-գեղարվեստական միջոցառումներ, էքսկուրսիաներ: Ավարտողներին կտրվի մասնագիտությանը համապատասխան որակավորումով դիպլոմ:

Դիմումներն ընդունվում են

1997 թ. հունիսի 15-ից սեպտեմբերի 10-ը,

ամեն օր ժ. 11-17-ը (բացի շաբաթ և կիրակի օրերից):

Քննությունները՝ սեպտեմբերի 12-ից:

Դասերը՝ հոկտեմբերի 1-ից:

Կերպարվեստի և դեկորատիվ-կիրառական բաժինների դիմորդների համար կազմակերպվում են գծանկարի երկամսյա նախապատրաստական դասընթացներ:

Հասցեն՝

Երևան, Մ. Խորենացու փ. 26ա, Առևտրի տան 5-րդ հարկ:

Հեռ. 52-18-03

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով և երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաև մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:

Զանգահարել 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

սեփական տուն Գիտությունների ակադեմիայի շենքի ետևում (115 քառ. մետր)՝ 110 քառ. մետր տնամերձով: Լիովին վերանորոգված է, ունի սեփական կաթսայատուն, ավտոտնակ, ապահովված է շուրջօրյա ջրամատակարարմամբ:

Հեռ. 53-54-10 տուն, 52-42-36 ծառ.

ԲՐԱԲԻՈՆ

ԱԳՐՈ ՍԵՐՎԻՍ

Աբովյան 11

Էկզոտիկ բույսեր և փթեր, քաղաքային բույսերից կոմպոզիցիաներ, ցիտրուսային բույսեր, սերմեր, սոխուկներ, դարարտանյութեր, բունաքիմիկատներ, աշխատանքային գործիքներ, ունկիչներ, արտահագուստ:

Ամեն ինչ ձեր տարածքի ներքին և արտաքին կանաչապատման համար:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

սեփական երկհարկանի շենքի 2-րդ հարկը՝ բաղկացած երեք սենյակից: Երկու կողմից սեփական հողատարածք՝ 300 քառ մետր ընդհանուր մակերեսով: Երկու ավտոտնակ, մուտքը առանձին: Հասցեն՝ Զրաշատ 68 (ԳԱ հետևի մասում):

Հեռախոս 52-54-39:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

4 սենյականոց բնակարան, (ընդհ. մակ.՝ 95 քմ, բնակ. մակ.՝ 65 քմ) քարե շենքի 4-րդ հարկում: Ունի վերնահարկ (45 քմ): Բն. ընդհ. մակ.՝ 140 քմ է: Գտնվում է Աջափնյակում՝ Հանր. հիվանդանոցի մոտ:

Հեռ.՝ 581841, 342586

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 1-ին հարկում, հարմար է նաև օֆիսի համար, Դեմիրճյան 17 շենք:

Հեռ.՝ 523056, 581841

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան, 9 հարկանի շենքի 1-ին հարկում, Էրեբունու զանգվածում: Ունի մեծ նկուղ, տնտեսական պատշգամբ, 45 քմ բնակմակերեսով: Գերազանց վերանորոգված է:

Հեռ. 47-07-22, 58-18-41

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 5-րդ հարկում, 70/50 քմ, ավտոտնակով Հրաչյա Քոչար 23 (նախկին Չեխի խանութի մոտ):

Հեռախոս՝ 22-42-68

«ԱՅԱՔՍ»

ՍՊ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ՁԵԶ

ՖՐԱՆՍԻԱ

ԵՐԵՎԱՆ-ՓԱՐԻԶ-ՆԻՑԱ-ՓԱՐԻԶ-ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԹՈՒՂՈՎ

ՓԱՐԻԶ	4 օր, «ELYSEES» ★★★ հարմարավետ հյուրանոց քաղաքի կենտրոնում
ԷՔՍԿՈՒՐՍԻԱՆԵՐ	Փարիզի տեսարժան վայրերում, այցելություն Վերսալ
ՆԻՑԱ	10 օր ծովափնյա հանգիստ «DE FLORENCE» ★★★ հարմարավետ հյուրանոց
ՍՆՈՒՆԴԸ	օրը 2 անգամ (նախաճաշ և ընթրիք)

ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄԸ ՄԻՆՉԵՎ ՅՈՒԼԻՍԻ 12-Ը

«ԱՅԱՔՍ» ՍՊ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԱՆԿԱՆՈՒՄ Է ՀԱՃԵԼԻ ՃԱՄՓՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ ՊՈՒՇԿԻՆԻ 43/ա ՀԵՌ. 538845

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանը դիմումներ է ընդունում մագիստրոսի գիտական աստիճան շնորհող համեմատական և միջազգային առևտրային իրավունքի երկամյա ծրագրի համար: Լիցենզավորված ոչ դեսպանական բուհերի շրջանավարտները կարող են դիմել դպրոցին: Ծրագիրը կազմակերպվել է դիմել ՀԱՀ-ի ընդունելության գրասենյակ:

Ծրագիրը համեմատական սկզբունքով կուսումնասիրի եվրոպական քաղաքացիական իրավունքի և անգլո-ամերիկյան իրավունքի համակարգերի իրավական ավանդույթները և կտեսնի երկու ուղղվածություն: **Համեմատական սահմանադրական իրավունքի** առարկաները կընդգրկեն սահմանադրականության, իրավական կանոնակարգման, օրենսդրական նախագծման, հասարակության և անհատի իրավունքների հիմնահարցերը, ինչպես նաև միջազգային համաձայնագրերին և պայմանագրերին վերաբերող խնդիրների ուսումնասիրությունը: **Միջազգային գործարարության իրավունքի** շրջանակներում կուսումնասիրվեն շուկայական տնտեսության, միջազգային հանրային իրավունքի և միջազգային գործարքների հիմնական դրույթները, պայմանագրային հարաբերությունները, միջազգային առևտրային առևտուրը, միջազգային ֆինանսական իրավունքը և վեճերի լուծման միջոցները: Համեմատական և միջազգային առևտրային իրավունք ծրագրի հիմնական նպատակն է հնարավորություն տալ ուսանողներին օժանդակել իրենց երկրի ա) քաղաքականության մշակման և օրենսդրական գործընթացների և բ) զարգացող շուկայական տնտեսության իրավական հիմքերի ստեղծմանը:

Դիմորդները պետք է ունենան **իրավաբանական բարձրագույն կրթություն** և **անգլերեն լեզվի մասնակի իմացություն**: Դիմորդները պետք է ներկայացնեն դիպլոմ և ներդիր իրենց դասընթացներով, երեք երաշխավորագիր նամակ, լրացնեն դիմում և ֆինանսական հնարավորությունների մասին տեղեկանք:

Փաստաթղթերի ընդունման կանխավճարը կազմում է ԱՄՆ 10 դոլարին համարժեք դրամ, որը պետք է մուծել փաստաթղթերը հանձնելիս: **1997 թ. հուլիսի 23-ը** փաստաթղթերի ընդունման վերջնաժամկետն է:

Բոլոր դիմորդները **1997 թ. հուլիսի 25-ին** կհանձնեն անգլերենի լեզվի իմացությունը գնահատող քննություն (բացառությամբ այն դիմորդների, ովքեր վերջերս TOEFL քննությունից ստացել են 550 և ավելի միավոր): Առաջին փուլով անցած այն դիմորդները, որոնք չեն բավարարի անգլերեն լեզվի իմացության պահանջված մակարդակը, կմասնակցեն 1997 թ. սեպտեմբերից մինչև 1998 թ. տարվա վերջը ՀԱՀ-ում անցկացվող անգլերեն լեզվի արագացված ծրագրին: Անգլերեն լեզվի արագացված ծրագրի ուսման վարձը կազմում է ԱՄՆ 300 դոլարին համարժեք դրամ: Նախնական ծրագիր ընդունվելը 1997 թ. հուլիսի վերջին, որոշ դիմորդների հետ հարցազրույցներ կանցկացվեն: Դիմորդների անուններն ու հարցազրույցների օրերը կփակցվեն ՀԱՀ-ում:

Հիմնական ծրագրում վերջնական ընդունելությունը կկատարվի դիպլոմի ներդիրի միջին ցուցանիշի և նախապատրաստական փուլում դիմորդների ցուցաբերած առաջադիմության հիման վրա: Հիմնական ծրագիր ընդունված բոլոր ուսանողները պետք է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության հետ ստորագրեն պայմանագիր հետո երեք տարի Հայաստանում մնալու և աշխատելու մասին պայմանագիր:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար կարող եք դիմել ՀԱՀ-ի ընդունելության գրասենյակ: Հասցեն Մարշալ Բաղրամյան 40, առաջին հարկ 19 սենյակ, հեռախոս 27-16-29:

ՀԱՀ-Ը ՈՉ ՌԱՍԱՅԱԿԱՆ, ԿՐՈՆԱԿԱՆ, ՍԵՌԱՅԻՆ ԿԱՄ ԷԹՆԻԿԱԿԱՆ ԽՏՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՉԻ ԴՆՈՒՄ

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ԱՆՎՃԱՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿԻ ԵՎ ՊԱՀԱՆՋԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ 589167, 581351

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան Երևան-23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65 Դասիչ 69149 Պատվեր 608 Տպաքանակը 3000 Ստորագրված է տպագրության 27.06.1997 Գինը 100 դրամ